Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…эгэмнай 1921 оной …ябрийн 21-һээ гарана | № 200 (14005) | 1975 оной августын 27, среда | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ

КПСС-эй Центральна Комитет дурсагдаһан үүсхэлнүүдые үндэрөөр сэгнэнэ, эдэнь совет хүнүүдэй патриотизмын, партиин хараалһан түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ тэдэнэй саг үргэлжэ эрмэлзэдэг байһанай эли тодо гэршэ жэшээ болоно гээд тоолоно, түрүүшүүлэй жэшээ халан абахыень коммунистнууд, комсомолшууд болон бүхы ажалшадые уряална.

(КПСС-эй ЦК-гай тогтоолһоо).

ХАРЮУМНАЙ—ЭРШЭТЭ АЖАЛ

Советскэ Союзай Коммунис партиин ээлжээтэ XXV съездын хүндэлэлдэ орон доро социалис мүрысөө үргэлжэр дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол …элдэ толилогдобо, радио… дамжуулагдаба. Партиин Центральна Комитедэй … энэ документые ма… «Родина» колхозой кол…шигууд политическэ ба … дэбжэлтын оршон … угтан абаад, бүхы … шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ, түрэл партиингаа съездэ ажалай ехэ бэлэг бэлдэхын тула оролдожо байна.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудай манай колхоздо хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тушаа тобшохоноор хөөрэе. Табан жэлэй туршада нооһо гүрэндэ худалдаха түсэб августын эхеэр 100 процент дүүргэгдээ, һаяын мэдээнэй ёһоор үшөө 3000 шахуу центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулаа һаа, табан жэлэй даабари дүүргэгдэхэ юм. Колхозой һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд арга боломжоёо тооложо үзөөд, һү гүрэндэ тушааха даабаряа ноябриин 7 болотор дүүргэхэ зорилготой. Тиихэдэ мяха худалдаха табан жэлэймнай түсэб декабриин түрүүшын үдэрнүүдтэ дүүргэгдэхэ гээд багсаагдана.

Мүнөө колхозой механизаторнууд, таряашад, мүн бүхы колхознигуудай ажалай халуун хаһа түлэг дундаа ябажа байна. Адуу малда тэжээл бэлэдхэхэ, ороһо таряа хуряаха хүдэлмэри нэгэн доро эршэтэй һайнаар ябуулагдана. Мүнөө дээрээ 4000 шахуу центнер үбһэн бэлэдхэгдээ, 600 тонно сенаж, 2100 гаран тонно силос дарагдаа. Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри үшөө үргэлжэлһөөр.

Колхозоймнай механизаторнууд түгэсхэхы жэлдэ хамтадаа 90 мянган центнер ороһо таряа хуряажа, 30 мянгыень гүрэндэ худалдаха социалис уялга абанхай. Таряа амяарлан хуряаха, суглуулан сохихо хүдэлмэри ажахын 4 бригадада мүнөө үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана.

Манай ажахын малшад, таряашад болон механизаторнуудай дунда КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Партиин ЦК-гай һаяхан абаһан тогтоолдо харюу болгон, колхознигууднай эршэтэй һайнаар хүдэлхые хүсэнэ.

В. КОЛОБКОВ,
колхозой парторганизациин секретарь.
Мухар-Шэбэрэй аймаг.

ХАЛУУН ХАҺА ЭХИЛЭЭ

Һүүлэй хэдэн үдэр наратай халуун байжа, хабар эртэ таригдаһан шэниисэ, хара таряан гансата шарлан, түүбэрилээд, амяарлан хадажа эхилхээр болобо.

Анаагайнгаа совхоз соо эгээн түрүүлэн Онинoборскын 2-дохи отделениин үнииэй комбайнернууд Владимир Ильин Николай Насушин хоёр «талынгаа онгосонуудые» жолоодожо, хара таряа баал болгон унагаажа эхилбэ.

Мүнөө, үглөөдэр ажахын бусад отделенинүүд таряагаа амяарлан хадажа захалхань. Байгша ондо совхоз дотор 21 комбайн таряалан дээрэ хүдэлхэ юм. Тэдэнэй 16-ниинь жатка шагтагалжа, хара таряа хадана.

Энэ жэлдэ тус совхоздо бүхы 4500 гектар ороһото ургамалай 2680 гектарынь хадагдаха, хуряагдаха юм. Мэргэжэлтэдэй тооложо үзэхэдэ, байгша ондо бүхы таряалан дээрэһээ гектарай 8,5—9 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абтахаар багсаагдана. Тиигэбэл, совхоз бүхыдөө 30 гара мянган центнер ороһо суглуулжа, тэрэнэй 10,5 мянган центнерыень үрэһэндэ хаагаад, үшөө 5 мянга үлүүтэй центнерыень гүрэндэ худалдаха аргатай болоно.

Шэнэ ургасын таряа буулгаха, түргэн сэбэрлэжэ, хатаажа абахаар тоог, цементэлэгдэһэн талмай, оньһон түхеэрэлгэнүүд хуу бэлэн болонхой.

П. НОСЫРЕВ,
Хориин аймаг.

Зэдын комбайнернуудай үүсхэл дэмжэнэбди

…ОЛООРОО АМЖАЛТА ТУЙЛАХАБДИ

Хоёрдохи үдэрөө таряа …ажа байхадаа үдэшэлэн …лайнгаа һүүлээр Гарам … газартахи полевой стан… эрэхэдэмнай парткомой …ретарь П. Г. Виноградов …спубликын газетын тэрэ …рэй номерто толилогдоһон …дын аймагай түрүү ком…байнернуудай нэмэл бэшэг… бидэниие танилсуулаа…

Энэ тон харюусалгатай ха…үн хүдэлмэриин эхилээд …хада, социалис мүры… шэнэ хүсэтэйгөөр …гэрүүлээл, хүн бүхэн …манай даабарие үлүү… дүүргэхын түлөө …эе гэжэ тэдэнэр тон зүб …лна. Манай отделениин …байнернууд ургуулһан …агаа саг болзортонь, …тэ хоролтогүйгөөр хуряа… абаха, энээнэй тулада …аараа оролдон хүдэлжэ, …регат бүхэнсөр үндэр бү… туйлаха, гансашье хоо… поли дээрэ үлөөхэгүйн …ла бүхы хүсэ шадал, мэр…эл шадабаряа гарган хү…лхэ гэжэ шиидэбэ.

Манай отделениин комбайнернууд Нарһатынгаа совхоздо эгээл түрүүлэн ургаса хуряалгаяа эхилээ юм. Бүхыдөө 1800 шахуу гектарта ешмээн, обёос хуряаха болонобди. Зэдынхидэй жэшээгээр тарянанай ургасые 25 үдэрэй туршада хуряажа дүүргэхэ зорилготойбди. Мүнөө Гарам гэжэ газарай поли дээрэ 4 комбайн хүдэлнэ. Техническэ харууһа хэхэдэ, түлишэ-тоһоор хангахада, ороһо зөөхэдэ, тодорхойлон хэлэхэдэ, хуряалгын бүхы ажалые һайнаар эмхидхэхэдэ таарамжатай байхынь тулада хуряалгын агрегадуудые түрүүшын үдэрһөө нэгэ газарта бүлэг бүлэгөөр хүдэлгэжэ эхилээбди. Би энэ жэлдэ абтаһан шэнэ СКД-5 комбайнаараа Добын-Үбэр газарта эртэ эдеэшэһэн таряа сэхэ хуряажа, түрүүшын хоёр үдэртэ 150 центнер ороһо сохёоб. Үдэрэй 11 гектарай таряа хуряаха даабаряа 105 процент хүрэтэр дүүргэнэб. Шэнэ комбайнайнгаа бүхы агрегадуудые жэншэдгүй һайнаар хүдэлхөөрнь тааруулжа, ороһоной гээгдэхэгүйгөөр нүхэ, забһарнуудыень наринаар хаража бүглөө, шэглээ һэм.

Түрүүшын үдэрнүүдтэ шэнэ комбайнайнгаа бүхы оньһонуудые адаглан шэнжэлжэ, зохидоор тааруулааб, Ингэжэ түрүүшын туршалга гараһанайнь һүүлээр агрегадаа дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэхэ, бүри үндэр бүтээсэ туйлаха зорилготойб. Тиибэшье ажалайнгаа шанарта онсо анхарал табиха шухала бологдоно. Нэгэшье ороһо гээнгүй хуряабал, гектар бүриһөө ехэ ургаса абтаха байна. Мүнөө гектар бүриһөө дунда зэргээр 7 центнер ороһон гарана. Набтараар аад, үшөө жэгдэ бэшээр ургаһан таряае хоолосшье хээрэ орхингүйгөөр хадажа абахань тон бэрхэтэй болоно. Хажууһаа газар шударуулан шахуу сабшаагүйдэ аргагүй. Иимэ таряае үдэшэ, һүниин харанхыда хуряаха гээшэ бүришье орёо. Үшар иимэһээ үдэрэй һаруулдал минуташье һаатангүйгөөр хүдэлхэ гэжэ оролдонобди.

Манай бүлэгэй комбайнернууд түрүүшын үдэрһөө һаадгүйгөөр хүдэлжэ эхилээ. Владимир Пантелеев, Николай Житихин, Владимир Поздняков гэгшэд булта үдэрэйнгөө даабарие дүүргэхэһээ гадна, поли дээрэ хоолосшье үлөөнгүй суглуулжа абахые оролдоно. Ороһо зөөдэг автомашинын жолоошод илангаяа Петр Гетманов габшагайгаар хүдэлжэ байнхай. Комбайнуудта түлишэ, тоһо зөөдэг Иван Лошкарев ондо ондоо газарта хүдэлдэг хуряалгын хоёр бүлэгые хангадагшье һаа, тогтоогдоһон саһаа гээгдэнгүй комбайнуудта ерээд лэ байдаг. Бункернуудһаа ороһо гоожуулжа абаха, мүн түлишэ, тоһо зөөхэ автомашинын жолоошодой һааталгүй һайнаар комбайнуудые хангаһанһаа бидэнэй ажалай бүтээсэ нилээд дулдыдана ха юм.

Энэ жэлэй ургаса нёдондонойхидо хүрэхэгүйшье һаа, би 25 хоног соо адагынь 4,5—5 мянган центнер орооһо хуряаха гэһэн уялга абааб. Харин үнгэрһэн жэлдэ 800 га газарай таряа хуряажа, 5300 центнер ороһо суглуулаад, «Аймагай эрхим комбайнер» гэһэн нэрэ солодо хүртөө бэлэйб. Энэ намаргаашье урдынгаа солые алдахагүйн түлөө тэмсэхэ ёһотой болоноб. Манай отделениин бусадшье комбайнернууд үндэр бүтээсэ туйлаха, ургаса һайн шанартайгаар хуряахын түлөө мүрысөөндэ хам оролсонхой.

Тиихэдээ гансал нэгэнэй бэшэ, харин бултанайнгаа һайн үрэ дүн туйлахын түлөө оролдохо, бэе бэедээ туһалалсан ажаллаха ёһотойбди. Партиингаа XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол бидэниие шэнэ амжалтада зоригжуулба. Манай бүлэгэй комбайнернууд юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй ургаса хуряалгые хараалһан болзор соогоо һайн шанартайгаар үнгэргэхэбди.

А. ГРУЗИНЦЕВ,
Яруунын аймагай Нарһатын совхозой комбайнер, Коммунис ажалай ударник.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ ЭХЭ ОРОНОЙ ШАГНАЛ КОСМОНАВТНУУДТА БАРЮУЛБА

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Эхэ оронойнгоо үндэр дээдын шагналнуудые совет космонавтнуудта августын 25-да Кремль соо барюулба.

«Аполлон» гэжэ США-гай онгосотой хамта «Союз-19» гэжэ совет онгосоор замбуулинай дайда соогуур амжалтатайгаар ниидэһэнэйнь, тиихэдээ эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаһанайнь түлөө Советскэ Союзай Геройнууд, СССР-эй летчик-космонавтнууд А. А. Леоновто, В. Н. Кубасовта Ленинэй орденууд ба «Алтан одон» гэжэ хоёрдохи медальнууд барюулагдаһан байна.

«Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станци, «Союз-18» гэжэ транспортна онгосоор удаан саг соо амжалтатайгаар ниидэһэнэйнь, тиихэдээ эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаһанайнь түлөө Советскэ Союзай Геройнууд, СССР-эй летчик-космонавтнууд П. И. Климукта, В.И. Севастьяновта Ленинэй орденууд ба «Алтан одон» гэжэ хоёрдохи медальнууд барюулагдаа.

Н. В. Подгорный шагнагдагшадта хандажа үгэ хэлэхэдээ, замбуулинай дайда шэнжэлгын баатарлиг түүхэ бэшэгтэ үшөө нэгэ гайхамшаг хуудаһан һэхэгдэбэ гэжэ тэмдэглээ. СССР-эй космонавтнууд Алексей Леоновой, Валерий Кубасовай, США-гай астронавтнууд Томас Стаффордын, Дональд Слейтонэй, Вэнс Брандын жолоодоһон «Союз—Аполлон» гэжэ замбуулинай уласхоорондын комплекс хүн түрэлтэнэй түүхэдэ түрүүшынхеэ амжалтатай һайнаар ниидхүүлэгдэбэ. «Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станци дээрэ удаан саг соо ниидэһэнэйнгээ һүүлээр совет космонавтнууд Петр Климук, Виталий Севастьянов хэдэн үдэр үнгэрһэн хойно Газартаа бусажа ерээ һэн. Таанадта үндэр дээдын шагнал барюулхын, манай алдарта баатарнуудые, замбуулинай дайда эрэлхэг зоригтойгоор шэнжэлэгшэдые ёһолон хүндэлхын тула мүнөөдэр эндэ сугларбабди.

«Союз-19» ба «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудай хамтын ниидэлгэ уласхоорондын научно-техническэ харилсаанда шэнэ шата нээнэ.

«Союз—Аполлон» гэжэ программа амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Хоёр ороной замбуулинай онгосонууд түүхэдэ түрүүшынхеэ холболдожо, астрофизическэ, медико-биологическа, технологическа, геофизическэ туршалгануудые хэһэн байна. «Союз—Аполлон» хадаа ерээдүйн замбуулинай научна станцинуудай эхин болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев замбуулинай дайда шэнжэлһэн совет, американ космонавтнуудта эльгээһэн амаршалга соогоо тэмдэглээ.

СССР-эй, США-гай хоорондохи харилсаанай һайжарһанай, шахардуу байдалай һуларһанай ашаар замбуулинай хамтын ниидэлгэ хэгдэхэ аргатай болоо гээд Н. В. Подгорный саашадаа хэлэбэ.

«Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станци, «Союз-18» гэжэ транспортна онгосо дээрэ Петр Климук, Виталий Севастьянов Эсэгэ оронойнгоо космонавтикын түүхэдэ эгээл удаан саг соо ниидэхэдээ, ехэ шэнжэлгэ, туршалгануудые хэһэн байна. Тиихэдээ эрдэм, техникын, медико-биологическа шэнжэлгэнүүдэй, туршалгануудай элдэб программа дүүргэһэн байгаа.

Ниидэлгэ бүхэн түүхэтэ удха шанартай, үнэтэй сэнтэй. Эдэ бүгэдэ космонавтнуудһаа ехэ мэргэжэл шадабари, эрэлхэг зориг эридэг юм.

Амжалтатай һайн газартаа бусаһанаарнь Н. В. Подгорный КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын умэнэһөө космонавтнуудые үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалан, парти ба арадай даабарие нэрэтэй солотойгоор дүүргэһэнэйнь түлөө баяр баясхалан хүргэжэ, Эхэ оронойнгоо үндэр дээдын шагнал хайрада хүртэһэнөөрнь амаршалба.

Замбуулинай дайда шэнжэлһэн манай алдарта баатарнуудай амжалтые замбуулинай ниидэлгэдэ бэлэдхэл хэһэн, хабаадалсаһан эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, техникүүд, хүдэлмэришэд, коллективүүд ба эмхинүүд хубаалдана.

Гүрэнэй үндэр дээдын шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, Н. В. Подгорный замбуулинай баатарнуудые үнэн зүрхэнһөө үшөө дахин амаршалан, эдэнэртэ элүүр энхэ, зол жаргалтай ябахыень, газар дэлхэй дээрэ жаргалта байдалай ба эб найрамдалай аша туһада замбуулинай дайда шэнжэлэлгын асари ехэ программа бэелүүлгэдэ шэнэ амжалтануудые туйлахыень эдэнэртэ хүсэбэ.

Замбуулинай дайдада хэһэн хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгэһэнэйнь түлөө космонавтнууд А. А. Леонов, В. Н. Кубасов, П. И. Климук, В. И. Севастьянов Советскэ Союзай Коммунис партида, КПСС-эй Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ халуун баяр баясхалан хүргэбэ. Эхэ оронойнгоо ямаршье даабари дүүргэхээр бэлэн байһан тухайгаа эдэнэр мэдүүлээ.

(ТАСС).

СЭБЭРЛЭЛГЫН ТҮХЕЭРЭЛГЭНҮҮД АШАГЛАЛГАДА ҮГТӨӨ

ГҮРЭНЭЙ КОМИССИ ТУШААН АБАБА

Улаан-Үдын шэлэй завод …дар, Сэлэнгын зүүн бэе… инженернэ томо барилга …глалгада үгтэбэ. Захир…най конторын, лаборато…ин байшангууд. Үргэн ехэ …май дээрэ бэе бэетээ ехэ …үр холболдоһон сөөрэ…д...

Городой ажалшадай ажа…алдаа хэрэглэһэн уһа сэ…рлэхэ түхеэрэлгэнүүд хам… дээрээ 32 гектар талмай …лнэ. Тэрэнэй газар доо…үр табигдаһан хоолойнууд …ин арбаад, зуугаад кило…тэ татагдаа. Эдэ хоолой…даар Улаан-Үдын про…шленнэ предприятинуу…й үйлэдбэридэ хэрэглэһэн …ан иишэ дамжуулан урад…улагдажа, сэбэрлэгдэһэнэй …үлээр Сэлэнгэ гол руу …адхуулагдаха юм.

Сэбэрлэлгын түхеэрэлгэ…нүүд сүүдхэ соо 105 мянган …бометр уһа сэбэрлэхэ ша…лтай. Саашадаа сүүдхэдэ …0 мянган кубометр уһа сэ…рлэхээр хараалагдана. Үй…дбэриин хаядаһан эндэ ме…аническа, биологическа сэ…рлэлгэ гараха юм.

Үйлэдбэридэ хэрэглэгдэ…һэн уһа дамжуулха урда…й, мүн шэнээр табигдаһан …ргонуудаар урадхуулагда… ерэһэн уһан элһэтэй …ункер соо суглуулагдажа …йдаг. Эндэ жэжэ холисо, …даһанһаа сэбэрлэгдэжэ, …ашаа дамжуулагдажа, гид…оэлеваторта хүргэгдэнэ. Эл…эб тоһонһоо һалгаагдаад, …схай болзор соо байлгагда…наһай һүүлээр тусхай түхеэ…рэлгэ руу урадхуулагдаха. …ндэ биологическа сэбэрлэл…гэ гараха байна.

…эростенкэнүүд агаар …рүулха, гаргаха 4 хоолой…нуудтай. Нэгэ час соо 40000 …кубометр уһанай агаар һэл…гдэхэ юм. Бүлүүрдэжэ …гаргадаһан уһан саашадаа …сэбэрлэгдэхэ. Уһанай оёорто …улэһэн шабар хатааха 15,4 …ектар талмай түхеэрэгдэн…хэй. Талмай дээрэ жэлдээ 40.700 тонно, ойрын сагта 50.000 тонно шабар суглуу…лагдаха юм. Тиихын тула энэ талмай 19,8 гектар газар эзэлхээр үргэдхэгдэхэ байна. Энэ шабар 40—50 градусай температурада халаагдажа, хатаагдажа байха. Мэргэжэлтэдэй тодорхойлһоной ёһоор энэ шабар үнэтэ үтэгжүүлгэ болгогдон, город шадархи хүдөөгэй ажахынуудта хэрэглэгдэхэ юм.

Байгал шадархи байгаалиин баялигуудые арьбадхан хамгаалха, ашагтай һайнаар хэрэглэхэ тухай партиин ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилгоор сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй барилга түргэдхэгдөө һэн. Улаан-Үдэ городой промышленна, коммунально-ажахын предприятинуудай сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые барихын тула тусхай барилга-хабсаралгын управлени эмхидхэгдэһэн байгаа.

— Манай управлени эмхидхэгдэһэн 1969 онһоо хойшо судна барилгын, прибор бүтээлгын заводуудай, нарин сэмбын комбинадай, мүн Улаан-Үдын сэбэрлэлгын энэ түхеэрэлгэнүүдые бараа, — гэжэ 5-дахи СМУ-гай главна инженер Юрий Леонидович Толстобров хөөрэнэ. Барилгашад олон бэрхэшээл дабан гараа. Сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые яаралтай саг болзорто барижа дүүргэхэ даабари манай коллективтэ үгтөө һэн.

Харин энэ болзорой зарим тэды унжагайруулагдабашье, барилгашад ехэ хүдэлмэри хээ. Иимэ барилгада Сибирь ба Алас-Дурнада түрүүшынхеэ хабсаргамал томо зүйлнүүд хэрэглэгдэһэн байна. Гидротехническэ иимэ түхеэрэлгэдэ хэрэгтэй тусхай цементын орондо портланд цемент хэрэглэһэн ушар мүн лэ бага бэшэ бэрхэшээл тохёолдуулһан юм.

Барилгашад ехэ хүдэлмэри хээ. СМУ-гай эмхидхэгдэһэн түрүүшын саһһаа эндэ ажаллажа байһан Алексей Никитович Татарниковай участогай барилгашад муу бэшээр ажаллажа гараа. Тэдэнэр ганса энэ түхеэрэлгэ дээрэ 8 миллион үлүүтэй түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэһэн байна. Владимир Перминовэй даадаг хабсаргагшадай, Николай Трофимовай хүтэлбэрилдэг барилгашадай бригадануудай гэшүүд городой шухала энэ барилга дүүргэхэ гэжэ бага бэшэ оролдолго гаргаа.

Уржадар Гүрэнэй комисси сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгада тушаан абаба. Саашадаа промышленна предприятинуудай Сэлэнгэ руу урадхуулжа байһан үйлэдбэриин уһан дууһан эндэ сэбэрлэгдэхэ юм. Биологическа сэбэрлэлгэ хэхэдэ, хаядаһанай 90 гаран процентнь сэбэр болгогдохо байна. Тиигэжэ Сэлэнгэ руу муухай уһан урадхуулагдахагүй, Байгал далайн тунгалаг сэбэр уһан бузарлагдахагүй.

Сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада тушаагдаа. Даб дээрээ уһан механическа аргаар сэбэрлэгдэнэ. Түхеэрэлгэнүүдэй лабораториин хүдэлмэрилэгшэд биологическа сэбэрлэлгэ хэхэ бэлэдхэл хэжэ эхилээ. Тэдэнэр июлиин 22-һоо микрободосуудые тарижа, ургуулжа байна.

Барилгашад ажалаа дүүргээд, сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые ашаглагшадтань тушаажа үгэбэ. Эндэ ажаллаха хүдэлмэрилэгшэд бэлэдхэгдээ. Сэбэрлэлгын процесс хинаха, Сэлэнгэ руу урадхуулагдаха уһа шалгаха лабораториин хүдэлмэрилэгшэд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхын тула Ярославль городтохи курсда ошожо ерээ.

Лабораторие даагша А. Я. Бюринаева, инженер-химик Л. Б. Башеева, инженер-биолог С. Д. Николаева болон бусад хүдэлмэрилэгшэд инженернэ энэ орёо түхеэрэлгэ ашаглаха даабари барилгашадһаа тушаан абабад. Түхеэрэлгын саашадаа хэр зэргэ ашаглагдахань, механическа, биологическа хэр зэргын сэбэрлэлгэ хэгдэхэнь тэдэнэй гарта үгтөө. Тэдэнэй барилгашад мэтэ энэ үүргэдээ харюусалга ехэтэйгээр хандахань дамжаггүй.

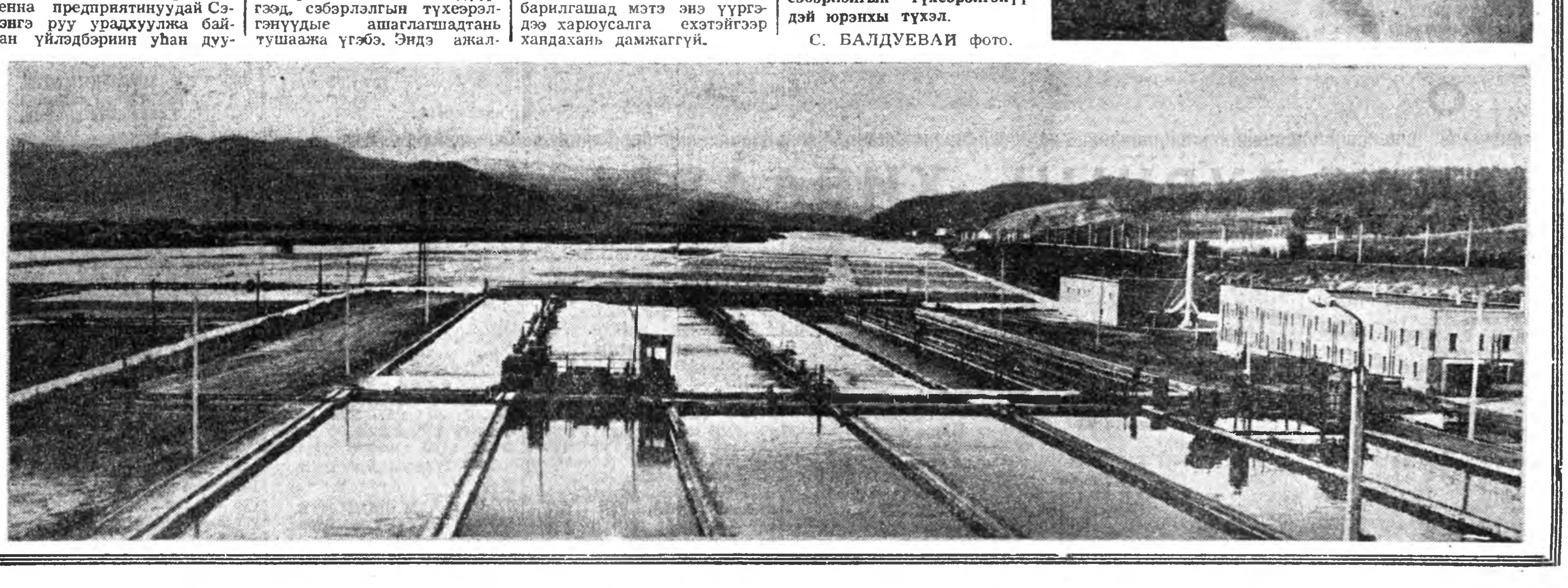
Байгал далайн аша туһада алба хэхэ сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада тушаагдаа. Энэ зорилгоор баригдаһан түрүүшын ээлжээнэй барилга дүүргэгдээ. Үшөө коллектор, КНЭ-6 баригдажа, Улаан-Үдын сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй болон канализациин холбогдоһон нэгэ түхеэрэлгэ бии болохо юм.

С. БАРДАМОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй лабораториин эмхидхэгдэһэн сагһаа эндэ ажаллажа байһан хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн, инженер-химик Л. Б. Башеева. Тэрэ уһанай хэр зэргэ сэбэрлэгдэжэ, ямар холисотой байһые шалгадаг.**

Ашаглалгада тушаагдаһан сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй юрэнхы түхэл.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: тоосоон ба һунгалта

ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ ШАДАБАРИҺАА УНГИТАЙ

Республикымнай партийна эхин организацинуудаар тоосоото һунгалтын суглаанууд боложо эхилбэ. Энэ тоосоото һунгалтын кампани XXV съездын урда тээхэнэ үнгэргэгдэжэ байһан тула партиин ажабайдалда тусгаар һуури эзэлнэ. Съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэржэ байна. Тэрэ тэмсэлэй манлайда коммунистнууд алхална, элдэб шэнэ үүсхэл дэлгэрүүлнэ.

Коммунистнуудай үзэмжэдэ табигдаһан парткомой, партбюрогой тоосооной гол удхань мүнөө үеынгөө байдалтай тон нягта холбоотой байха ёһотойнь элитэ.

Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой партбюрогой секретарь В. С. Пашинин энэ эрилтэдэ харюусамаар элидхэл тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ хэһэн байна. Партийна организациин тоосоото хугасаада ябуулһан хүдэлмэри гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдээ, ажалшадай коллективэй ажал хэрэгтэ ямар зэргын нүлөө үзүүлһэниинь харуулагдаа бшуу. Үнэхөөрөөшье, колхозой коммунистнуудай нүлөөлхы үүргэнь ехэ байгаа. Тэдэнэй диилэнхи олониинь ажахын гол һалбаринууд дээрэ магтаалтайгаар хүдэлнэ, нүхэдтөө жэшээ харуулна. Мүнөө 16 коммунистнууд механизатораар, 16-ниинь малшадаар ажаллана.

Эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри һайжаруулха асуудалда партбюро горитой анхарал табидаг байна. Тэрэ оролдолгонь хиидэ хосордоггүй, харин үрэ дүнгэйнь угаа һайн байдагынь элирнэ. Энэ колхоз юһэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэлэй даабари амжалтатайгаар дүүргээ. Табан жэлэй түсэб сүм дүүргэхэ гүйсэд арга боломжотой.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ шэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абанхай. Гүрэндэ мяха худалдаха табан жэлэй түсэб Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэр, һү тушаалга сентябриин 25-да дүүргэхэ юм. Үндэгэ, нооһо бэлэдхэхэ даабари сүм бэелүүлэгдэнхэй.

Суглаан дээрэ ганса амжалта тухай хөөрэлдөөн болоогүй. Партийна организациин ажал ябуулгада, колхозой хүтэлбэрилгэдэ дутагдалнууд, алдуутайшье зүйлнүүд үшөөл бии. Партийна суглаа зарлаха болзор баримталагдангүй байшоо. Абаһан зарим шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэжэ шадаагүй байһые коммунист Н. Г. Попов элирхэйлээ. Коммунистнуудай тоосоо зүбшэн хэлсэхэ арга хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Коммунист бүхэн партийна даабаритай. Гэбэшье нэгэ зариман тэрэнээ ёһоор бүтээдэггүй. Энээн тушаа партбюро анхаралаа табиха ёһотой байгаа бшуу.

— Би агитатораар хүдэлдэгби. Хэһэн юумэмни ээлтэй даа. Партбюро агитаторнуудтай хүдэлмэри ёһоор ябуулнагүй. Манда туһалха, зааха, маанадые һургаха зэргэтэй байгаа. Тиимэ хүдэлмэри хэгдэнэгүй, — гэжэ Е. В. Ермакова ажаглалта хээ һэн.

Лекторнуудэй бүлэг бии, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд олон. Тэдэнэр яһала хүдэлмэрилнэ. Гэхэ зуура ашаүрэнь тиимэ һайн гэхын аргагүй. Залуушуулай, эхэнэрнүүдэй дунда хүдэлмэри мүн лэ һулаар ябуулагдана гэһэн ажаглалта коммунист М. П. Константинов хэһэн байгаа. Үзэл сурталай, ниитэ политическэ хүдэлмэриин үшөөл хангалтагүй байдалтай байһые дээрэ дурдагдаһан баримтанууд гэршэлнэ.

Хоёр үдэрөөр урда тээнь иимэ суглаан Оронгын совхоздо зарлагдаа һэн. Эдэ хоёр суглаанда хабаадалсаад байхадаа, партийна һунгагдамал органой — парткомой гү, али партбюрогой ажал ябуулгаһаа, тэрэнэй хүтэлбэрилхы шадабариһаа хамаг үйлэ хэрэгүүд дулдыдадаг юм байна гэһэн бодолдо абтаа һэм.

«Маяк» колхозой партийна организаци дайшалхы, нүлөөлхы ехэ хүсэн байһанаа бодотоор харуулаа. Харин Оронгын совхозойхи һанаһанда хүрэмөөр бэшэ байшоо. Хэнэйшье мэдэһээр, эндэ олон коммунистнууд һайнаар хүдэлнэ, магтаалда хүртэнэ, үүсхэл гарана. Хонишон П-Д. У. Доржиев табан жэлэйнгээ даабарие алишье талаарнь дүүргэнхэй. Тугалшан Ц. А. Жамбалова, механизатор Д. Ц. Раднаев болон бусадай нэрэ солые элидхэлшэ дурдаа һэн.

Гэхэтэй хамта совхозой байдал даншье һаа бирагүй, табан жэлэй түсэб дүүргэлгэ бүхы талаараа гээгдэлдэ оронхой. Шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дабагдаагүй бэрхэшээлнүүд захаһаа абаад үзэгдэнэ. Иимэ байдал юун дээрэһээ ушарна гээшэб? Ниитын адууһа малһаа ашаг шэмэ багаар абтана. Тон өөдэгүй ургаса хуряагдана бшуу. Газар таряалан һайнаар эрхилдэг болохо зорилго хараалһан хэмжээ ябуулганууд партийна суглаагаар баталагдаһан байгаа. Теэд тэдэниие бэелүүлхэ талаар совхозой партком ямаршье хиналта байгуулаагүй, харюусалгата нюурнуудта шанга эрилтэ табижа шадаагүй байшоо. Юумэн өөрөө бүтэшэхэ бэшэ ха юм. Энээнһээл боложо, жэлһээ жэлдэ муу ургаса хуряана. Үнгэрхэдөө, хүрэнгэдэ хүрэхэ орооһон абтанагүй бшуу. Тус совхоз уһалагдадаг газараар элбэг юм. Гэбэшье тэрэнь баһал тон хангалтагүйгөөр ашаглагдана. Ппарлаһан газарын бүхы таряалангай 11 процентһээ дээшэ гаранагүй. Гандаһан ургасатай 1.500 гектар газар мүнөө элдүүрилэгдээгүй.

Оронгын совхоз овощ ургуулдаг мэргэжэлтэй ажахы гэжэ тоологдодог. Табан жэлэй түсэбэй ёһоор гүрэндөө аяар 11,7 мянган центнер овощ дутуу тушаанхай. Теплицэнүүдынь һэльбэгдэнэ, заһагданагүй, шэнээр баринагүй. Иимэ байхалаараа хаанаһаа ягаад овощ һайнаар ургуулба гээшэб.

Совхоз механизаторнуудаар ядалдана. Тиигэжэ техникэ хүсэд хүсэн соогоо, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагданагүй. 12 коммунистнууд механизатораар ажалладаг юм. Тиигэбэшье эдэнэр элсүүлхы, эмхидхэхы хүсэн боложо шаданагүй. Энэ ушарта партком алибаа хэмжээ абаха, бодото хүдэлмэри ябуулха ёһотой байгаа бшуу.

Тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ мал ажал тушаа мүн лэ ехэ хөөрэлдөөн болоо. Тиимэ байгаашьегүйдөө аргагүй һэн. Энэ ажахы хадаа, мяха, һү, нооһо абаха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэб дүүргэжэ бирахагүй болоод байна.

Һаалишан Д. К. Тодорхоева суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Центральна фермын байдал тушаа тогтоо. Энэ фермэ ажахы соогоо эгээл ехэ коллектив. Эндэ һү ехээр һааха, тугал һайнаар, түргөөр түлжүүлхэ ямаршье арга боломжо байхагүй. Байра байдалаар муу, хүн ходо дуталдажа байдаг. Эдэ дутагдалнуудые совхозой хүтэлбэрилэгшэд хаража, мэдэжэ байбашье, ямаршье бодото хэмжээ абанагүй гэжэ тэрэ коммунист шүүмжэлээ. Һүнэй шанар ехэ муу.

Һү һаалиин фермэнүүдтэ юһэн коммунист хүдэлдэг, хоёр дээрэнь партийна бүлэг байгуулһан нэрэтэй. Партком эдэ бүлэгүүдэй хүдэлмэрэер мүртэй һонирходоггүй байшоо. Ганса һонирхохо бэшэ, харин хүтэлбэрилхэ, нүлөөлхы үүргыень дээшэлүүлхэ уялгатай байгаа бшуу. Партийна нүлөөгэй һулаһаа боложо, фермэнүүдэй коллективэй журам һула, ажалайнь эмхидхэл бирагүй. Үнгэрхэдөө зарим коммунистнууд нүхэдтөө хүндэгүй болошонхой. Жэшээнь, һаалишан Ф. Г. Тоут нэгэдэхи фермые даагша нүхэр Еранский харюусалгагүйгөөр хүдэлнэ, архидана гэжэ зэмэлһэн байна. Иимэ коммунистын журам тухай партбюрогой заседани, партийна суглаан дээрэшье хөөрэлдөөн болоогүй байха юм.

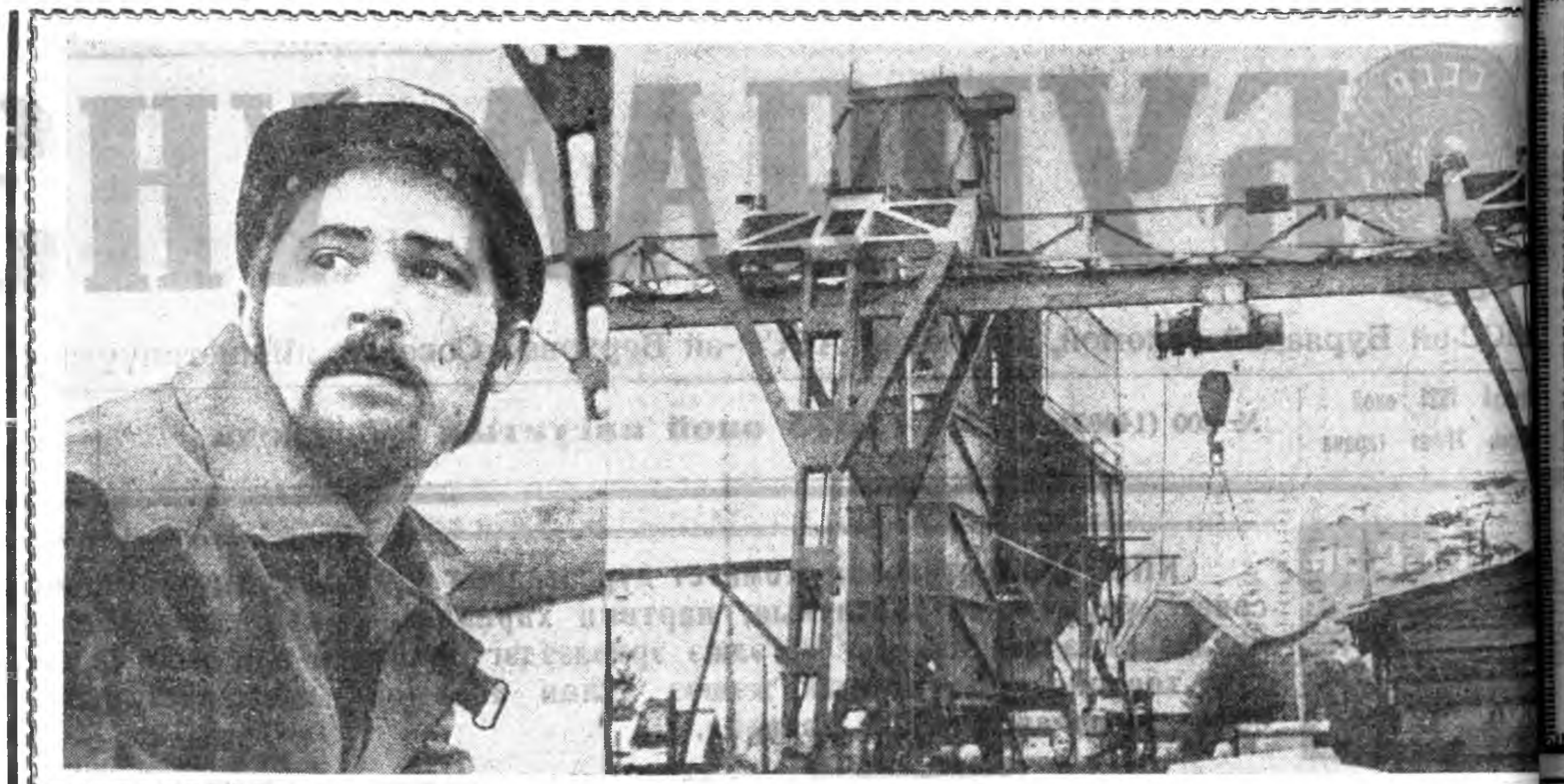
Партийно-эмхидхэлэй, партийно-политическэ хүдэлмэриин дутагдалнууд тушаа элидхэл соо, мүн тэрэниие зүбшэлгэдэ хабаадагшадай үгэ соо нилээд дурдагдаа. Партийна суглаа зарлаха болзор баримталагданагүй, кадрнуудые шэлэн олохо, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие хангалгатай гэхын аргагүй.

Тобшолон хэлэхэдэ, тоосоото һунгалтын суглаан эдэбхитэйгээр боложо үнгэрөө. Шүүмжэлэл яһала дэлгэрээ гээшэ. Ажахынгаа байдалай түлөө коммунистнуудай ехэ һанаата боложо ябадагынь эли тодоор харагдана.

Энэ бэшэг соо нэгэ аймагай хоёр ажахын партийна организацинуудай ажабайдал тухай богонёор хөөрэгдэбэ. Зүгөөр хүтэлбэрилхы шадабаринь хоёр ондоо байжа, бэе бэеһээ тад ондоо үрэ дүнтэй ажал ябуулгатай байһыень эндэ ойлгомоор. Энээнһээ уламжалан, КПСС-эй Улаан-Үдын райком эдэ ушарнуудһаа тобшолол хэжэ, партийна эдэбхитэдтэй ябуулдаг хүдэлмэрээ бүри нарижуулан һайжаруулха байһандаа этигэнэбди.

Эдэ суглаануудай хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагша А. Б. Бардонов, мүн энэ таһагые даагшын орлогшо Н. И. Крючков, КПСС-эй райкомой секретарь Р. Б. Гармаев гэгшэд хабаадалсаа.

Н. ИВАНОВ.

1972 онһоо хойшо манай хото доогуур теплотрасса баригдажа байнхай. Тульска тусхай управлениин нэгэдхэгдэһэн зургаан бригадын проходчигууд эндэ ажаллана. Бригада бүхэн 14 хүнһөө бүрдэнэ. Эдэнэр дүрбэн халаанаар хүдэлдэг.

Павел Александрович Зрайченкын хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригада шэлэй заводой хүдэлмэришэдэй һуурин тээшэ барилга хэнэ. Тус бригадын гэшүүд илангаяа һайнаар хүдэлнэ. Комсомол хүбүүн Геннадий Марковай габшагай ажалые онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

АРБАДАХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТООСООГООР

Байгалай участок Тульска тусхай управленидэ нэгэдэхи һуури эзэлнэ.

— Манай участогай коллектив табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. Августын 1-һээ хойшо проходчигууд 10-дахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллана. Проходчигууд газар доогуур 10 гаран метр гүнзэгыдэ хүдэлнэ, — гэжэ канализационно 29-дэхи гол коллекторэй участогай начальник Владимир Ильич Данцо хөөрэнэ.

«Союзшахтоспецпромстрой» трестын Тульска тусхай управлениин начальник Николай Федорович Журавлев П. А. Зрайченкын хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригада дамжуулгын вымпел, диплом барюулба.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: коммунис ажалай нэгэдхэгдэһэн бригадые хүтэлбэрилэгшэ П. А. Зрайченко; проходчигуудай бригадын бүлэг түрэлгэнүүд.

С. БАЛДУЕВА, фототехник.

ПОЛЕВОЙ СТАНДА—ЗҮБЛӨӨН

Бэшүүрэй совхозой Черная Сопка гэжэ газарта оршодог полевой станда зуу гаран хүн сугларба. Эдэнэрнай хэд бэ гэбэл, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд, парткомой секретарьнар, сельсомсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр болон аймагай хүтэлбэрилхы тушаалтад болоно.

Энэ зүблөөн юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй ургаса хуряалгые, гүрэндэ таряа худалдалгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ зорюулагдана.

Аймагай таряашадай социалис мүрысөө үүсхэһэн энэ совхозой гурбадахи отделениин бригадир Социалис Ажалай Герой Павел Федорович Слепнев энэ жэлэй таряа хуряалгые, ороохо таряа гүрэндэ тушаалгые ямар бэлэдхэлтэйгээр уттаһан, ямар социалис уялгатай байһан тушаагаа айлшадтаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Таряа хуряалгын, ороохо гүрэндэ тушаалгын хүдэлмэриин түсэб тухай ажахын главна агроном П. Г. Гылыков, энэ шухала кампаниин үедэ ажалшадай дунда ябуулагдаха ниитэ политическэ хүдэлмэри болон социалис мүрысөөнэй эмхидхэл тухай совхозой парткомой секретарь К. И. Макаров сугларагшадта хөөрөө.

Зүблөөндэ хабаадагшад энэ станай байра байдалтай танилсаба. Механизаторнуудай амарха хамтын байра, столово болон түхеэрэгдэһэн улаан булан айлшадые ехэтэ һонирхуулба. Удаань Социалис Ажалай Герой нүхэр Слепневой даадаг бригадын ургуулһан баян ургасатай таряалан дээгүүр ябажа хараба.

Энэ зүблөөн дээрэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Плотников үгэ хэлээ. Энэ жэлэй ургаса эмхитэйгээр, саг соонь гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряахыень, гүрэндөө түсэбһөө гадуур ехэ ороохо тушаахыень тэрэ уряална.

Б. БАДАРМАЕВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН...

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө улам үргэнөөр дэлгэржэ байһан социалис мүрысөөн хүдэлмэришэд болон колхознигуудай эдэбхи үүсхэлые гайхамшагаар бадаргаана. Энэ үйлэ хэрэгтэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөнэй охин соогуур шэнэ шэнэ үүсхэл, хүдэлөөнүүд мүндэлнэ.

Тиимшьегүй яалай даа! Манай ажалшад һайн һайхан ажалай бэлэгүүдээр гайхамшаг үйлэ хэрэгүүдые, һайндэрнүүдые угтадаг заншалтай ха юм. Түгэсхэхы жэлэй, бүхыдөө табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэ бүгэдэ нилээд горитойгоор нүлөөлнэ гээшэ. Тиимэһээ хүдэлмэришэд болон колхознигуудай гаргаһан үүсхэлнүүдые үргэнөөр дэмжэжэ, бүгэдэнэй хэрэг болгохо тон шухала.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой залуу гэшүүд ехэ үнэтэй үүсхэл гаргаба. КПСС-эй XXV съездэ зорюулан, түгэсхэхы жэлэй таряа хуряалгые амжалта түгэсөөр үнгэргэхын тула хоорондоо мүрысэн ажаллая гэжэ бүхы республикын залуу үетэниие уряалаа.

Тиихэдээ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байна. Эдээн тушаань тобшо тэдыгээр тогтолтой.

Тус колхозой коллектив юһэдэхи табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ дүтэлэнхэй. Үнгэрһэн дүрбэн жэл соо 112900 центнер һайн шанартай ороохон, 30.000 центнер хартаабха тушаагдаа бшуу.

Түгэсхэхы жэлдэ энэ ажахын таряашад 30 мянган центнер ороохо, 2430 центнер овощ, 7000 центнер хартаабха гүрэндэ худалдахаар хараалаанхай. Энэ үндэр уялгануудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ колхозой залуу таряашадшье шадал зэргынгээ хубитые оруулха гэжэ эрмэлзэнэ.

Таряалан, полевой стан дээрэ 60 гаран залуу колхознигууд хүдэлхэ юм. Ажахы доторнь комбайнай 11 звено эмхидхэгдээ, тэдэнэй табаниинь комсомол-залуушуулай байха.

Эдэ звенонуудай бүридэлдэ 15 экипаж ороно. Тэдэнэр хүдэлмэриин 12 хоног соо 4000 центнерһээ бага бэшэ ороохо сохихо, хүдэлмэриин 10 хоног соо 200 гектар газарай таряа баал болгон унагааха гэжэ шиидэнхэй.

Орооһоной тоогууд дээрэ хүдэлжэ байһан хүбүүд, басагад үдэрэйнгөө даабарие 125 процентһээ доошо бэшээр дүүргэжэ, ороохо сэбэрлэдэг, хатаадаг машина болон түхеэрэлгэнүүдые һаадгүйгөөр, үдэр һүнигүй хүдэлгэхэбди гэһэн үндэр уялга абаба.

Колхозой залуу трактористнуудшье үетэнһөө гээгдэхэгүйе оролдоно. Намарай паар хахалалгын үедэ тэдэнэр халаанайнгаа даабарие 120 процентһээ бага бэшээр бэелүүлжэ, һара соо хүн бүхэн 250 гектар газар хахалха юм.

Иимэ үндэр уялганууд үндэһэтэй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, хабарай тарилгын үедэ поли дээрэ 45 залуу колхозник гаража ажаллаа һэн. Тиихэдээ даабарияа 110—115 процент дүүргэдэг һэн. Харин Иван Митрофанов, Сергей Митрофанов, Сергей Черных, Николай Козлов болон бусад залуу механизаторнууд илангаяа һайнаар хүдэлжэ, олоной магтаалда хүртэһэн юм. Тиихэдэ залуушуулай хүсөөр 1800 гектар эртын паар хахалагдаһан байгаа. Үнгэрһэн үбэлэй туршада 18 хүбүүд, басагад механизаторай мэргэжэл шудалаа бэлэй.

Тиимэһээ дээрэ дурсагдаһан уялгануудаа сүм дүүргэхэ дүүрэн арга боломжотой гээд, онсолон тэмдэглэмээр.

Эдэнээ бэелүүлхын тулада колхозой комсомолой комитет эмхидхэлэй, ниитэ политическэ горитой хүдэлмэри ябуулна, ябуулхаар хараална.

Жэшээлхэдэ, «Комсомолой прожекторэй» гэшүүд таряа хуряалгын шанарые нариинаар шалгаха зорилго урдаа табинхай. Тиихэдээ нэгэ хэды болоод лэ тусхай бюллетень гаргажа байхаар түсэблэнэ.

Комсомол - залуушуулай звенонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд 15 хоноод лэ согсологдон гаргагдажа байха. Илагшадтань дамжуулгын улаан вымпел мүнгэн шантайгаар барюулагдаха юм.

Гадна культурна болоод ажаһуудалайнь талаар таряашадые һайнаар хангахын тулада яһала анхарал татама хэмжээ ябуулганууд эндэ бэелүүлэгдэнэ.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой залуу механизаторнуудай гаргаһан үүсхэлые ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой бюро зүбшэн хэлсэбэ. Тиигээд үнэтэ үүсхэлыень дэмжэн һайшаагаад, тэрэниие республика доторoo үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри ябуулхыень ВЛКСМ-эй райкомууд болон ажахынуудай комсомолой комитедүүдые уялгалаа.

Үетэн нүхэдөө халуунаар дэмжэжэ, КПСС-эй XXV съездые ажалай үндэр бэлэгтэйгээр уттахын түлөө тэмсэхыень республикын колхоз, совхозуудай залуу механизаторнуудые уряалха байнабди.

Е. ПРОНЬКИНОВ,
ВЛКСМ-эй обкомой секторые даагша.

ТЮМЕНСКЭ ОБЛАСТЬ. Тюмень—Сургут гэжэ 70[0] ...лометр утатай түмэр харгы ашаглалгада оробо. Б... Сибириин нефтиин районуудта нефтьшэд, геологууд... энергетигүүдтэ ашаа зөөхэн түрүүшын ... нууд ябуулагда. «Тюменьстройпуть» болон баригша... сад организацинуудай хараалһан болзорһоо урид... харгые ашаглалгада үгөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тюмень— Сургут гэжэ харгы... һүүлшын шата — Обь мүрэн дээрэ татагдаһан хүүр...

ТАСС-ай фотохроник...

ИЛАГШАДТА—ША...

Республикын Ой модоной ажахын министерствын мэдэлэй предприятинуудай хоёрдохи кварталай хүдэлмэриин дүнгүүд согсологдожо, ажалай эрхим амжалта туйлагшад тодорхойлогдобо. Хандагатайн лесхоз России Федерациин Ой модоной ажахын министерствын ба профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэбэ. Тэрэнэй удаадахи, хоёрдохи мүнгэн шангые Ивалгын лесхоз абаха болобо.

Тиихэдэ Хүрбын лесхозой коллектив КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын улаан тугта хүртэһэн, республиканска Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн. Кикын лесхозой коллективтэ мүн иимэ шагнал барюулагдаа.

Заудинска оньһожоруулагдамал лесхозой Саянтын лесничествын коллективтэ ... эй Ой модоной ажах... нистерствын ба проф... ЦК-гай дамжуулгын ... туг нэгэдэхи мүнгэн ... гаар барюулагдаха боло... рин Заудинска энэ лесх... ряадайнгаа АССР-эй Ой ... ной ажахын министерст... ой модоной промышлен... хүдэлмэрилэгшэдэй проф... обкомой дамжуулгын ... туг хоёрдохёо абаба бшу...

Социалис мүрысөөнд... ша коллективүүдэй ... шад юһэдэхи табан жэл... гэсхэхы жэлэй түсэб... баринуудые эрхим ... дүүргэхэ, КПСС-эй XXV ... дые нэрэтэй солотойгоо... ха эрмэлзэлтэйгээр ажал... байна.

А. ГОНЧИ...
республикын Ой модо...
ажахын министерст...
таһагай началь...

Зүүн-Казахстанай совхоз, колхозуудта таряа хуряалга түлэг дундаа. Таряалан дээрэ 2,5 мянган, тэрэ тоодо шэнэ түхэлэй «Сибиряк», «Нива» комбайнууд хүдэлнэ.

Глубоковско районой «Ульбинский» совхоз намарайнгаа шэниисэ түрүүлэн сохижо захалаа. «Мироновская—808» шэниисэ дунда зэргээр гектарай 34 центнер ороохо үгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой поли дээрэ шэниисэ хуряалга ябажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

АЛАС-ДУРНЫН ХИЗААРТА

ГЕОЛОГУУД — БАМ-да

«Метеор» гэжэ хэмэл одонууд дээрэһээ буулгагдаһан фото-зурагууд БАМ шадархи газар дайдын баялиг шэнжэлхэ хэрэгтэнь геологуудта туһална. Комсомольск-на-Амуре хотоһоо Тында посёлок хүрэтэрхи 200 километрэй зайда тэдэ фото-зурагуудые хэрэглэжэ, Алас-Дурнын геологическа управлениин коллектив ажалаа эмхидхэнэ.

Замбуулинһаа абтаһан мэдээсэлнүүд геологическа картануудта буулгагдадаг юм. Зарим районуудайнь фото-зурагууд самолёдһоо дахин буулгагдажа, байгаалиин баялигай хэбтэшэтэй газарнуудта геологуудай партинууд эльгээгдэнэ. Тэдэнэй мэдэлдэ янза бүриин түхеэрэлгэнүүд, вездеходууд, вертолёдууд үгтэнхэй. Тиимэ партинууд Бага-Хинганда, Амарай областьдо, ерээдүйн Ургал станци шадар, Амгунь мүрэнэй эрьедэ мүнөө хүдэлнэ.

В. ЗЫКОВ.
ТАСС-ай корр.

Хабаровск.

МАШИНЫН ХҮСӨӨР

Урадхуулагдаха модо бүридхэн хабсаргаха машина Гассинска леспромхоздо ашаглагдажа эхилбэ. Иимэ машина Хабаровска хизаарта түрүүшынхеэ ашаглалгада орoo. Тэрэнь Архангельскын «Лесосплавмаш» заводто бүтээгдэһэн юм. Машинын утань 40 шахуу метр, үргэниинь — 15 метр, 100 шахуу тонно шэгнүүртэй.

Урдань энэ хизаарта урадхуулагдаха модо лебедкын хүсөөр хабсаргадаг байгаа. Энэнь ажал ехэтэй хүдэлмэри һэн. Шэнэ машина хэрэглэһэнэй ашаар нэгэ халаан соо 1,5 мянган кубометр модон бүридхэгдэнэ. Тингэхэдэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 2 дахин үсөөрөө.

Байгша ондо энэ леспромхозой коллектив 250 мянган кубометр модо ороной шэнэ барилгануудта эльгээхэ зорилготой.

В. ГРИГОРЬЕВ,
ТАСС-ай корр.

Дубовый мыс тосхон, Хабаровска хизаар.

ХҮДЭЛМЭРИШЭД — ХҮДӨӨ НЮТАГТА

Примориин хизаарта ургаса хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан механизаторнуудай дунда техническэ мэргэжэл олгохо училищинуудые һаяхан дүүргэһэн залуушуул олон.

Олон мэргэжэлтэй, хүдөө ажахын үйлэдбэри һайса мэдэхэ залуу механизаторнууд хизаарай хүдөө нютагуудтахи 10 училищида бэлдэгдэнэ. Юһэдэхи табан жэлэй туршада тэдэ училищинуудые һайн мэргэжэлтэй 13.200 хүдэлмэришэн дүүргэжэ гараа.

Мэргэжэлтэй болоһон залуу хүбүүд, басагад дунда эрдэмтэй болодог юм. Мүнөө үеын техникэ болон түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан һурал салай - үйлэдбэриин классууд училищинуудта бии. Училищинуудта 200 гаран трактор тоологдоно. Тэдэнэй дунда хүсэ ехэтэй Т-150, К-700 түхэлэй тракторнууд олон.

Н. МОИСЕЕВ,
ТАСС-ай корр.

Владивосток.

«ИКАРУС» ЗАҺАБАРИЛАГДАНА

Венгриһээ эльгээгдэдэг «Икарус» түхэлэй хэдэн зуугаад автобус Сибириин ба Алас-Дурнын харгынуудаар иишэ тиишээ ябана. «Дальавторемонт» нэгэдэлэй Уссурийскын авто-заһабарилгын заводой коллектив ороной зүүн зүгтэ анха түрүүшынхеэ тиимэ автобусой двигательнүүдые заһабарилжа эхилбэ.

Двигательнүүдые заһабарилхын тула һайн түхеэрэлгэтэй тусхай участок заводто байгуулагдаа. Заһабарилгада хэрэгтэй детальнууд Венгриин предприятинуудһаа СЭВ-эй зууршалгаар асарагдадаг юм. Энэ жэлэй түрүүшын хахадай туршада 33 автобусой двигатель заһабарилагдаа. Ерэхэ жэлдэ 250 двигатель эндэ заһабарилагдахаар түсэблэгдэнэ.

А. ГУЛЯНСКИЙ,
ТАСС-ай корр.

Уссурийск.

ГОРНЯГУУДАЙ ПОЛИКЛИНИКЭ

Шэнэһээр ба хасууряар хүреэлэгдэһэн үзэсхэлэн гоё газарта олон дабхар городок ербын бодобо. Энэнь Солнечный посёлогто бодхоогдоһон больница ба поликлиникын шэнэ комплекс болоно. Дүрбэн дабхар эмнэлгын гол корпус соо терапевтическэ, хирургическа, хүүгэдэй болон бусад отделенинүүд байрлана. Отделенинүүд ба кабинедүүдынь мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүд... хангагданхай.

Эмнэлгын корпусто ... хэнэ хоёр дабхар поли... кэ баригдаа. Тэндэнь хал... соо 500 хүн врачта ... үзүүлхэ аргатай.

Элүүрые хамгаалгын ... зургаанууд Хабаровска ... заарта улам олошорно. ... табан жэлэй эхинһээ ... 2.000 хүнэй багтаам... больницанууд баригдаа. ... нэ поликлиникэнүүд, ме... цинын пунктнууд хиза... хойто районуудта, на... цууд ба ульчануудай ... һуудаг тосхонуудта оло... бодхоогдонхой.

А. КРЕСТИНСКИЙ,
ТАСС-ай корр.

Солнечный тосхон.

БУРЯАД ҮНЭН
Арадай Хиналта

ЗОНДОО ХҮНДЭТЭЙ

Үглөөнэй үүрһээ үдэшын боро хараан болотор хүнгэн тэргэдээ һуугаад лэ хээрэ морёороо дугшуулдаг наһатайшаг хүниие Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түб Гэгээтэдэшье, Бага-Наринай, Баянай отделенинүүдтэшье хүлеэн угтажа байдаг. Энэмнай тус колхозой арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшэ Базар Дымчикович Домбоев гээшэ. Хамтын ажалай эхи табилсажа, хамаг наһаяа арад зоной ажабайдалда зорюулһан коммунист Базар Дымчикович мүнөөшье миин һуужа шададаггүй, хамтынгаа зөөри арьбалха, гамнаха, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ, шанарыень һайжаруулха, элдэб эсын үлүү гаргашатай, эд зөөри гутаалгатай тэмсэхэ тухай хододоол оролдожо ябадаг юм.

Тэжээл бэлэдхэлгын эхилэмсээр Дээдэ-Гэгээтын, Бага-Наринай үбһэшэд дээгүүр ябажа, тэдэнэй ажал хүдэлмэрине шалгаһан байна. Тиихэдээ эмхидхэлэй ехэ дутагдалнуудые элирүүлээ. Жэшээнь, Дээдэ-Үшөөтын звенонууд ехэ оройтожо үбһэндэ гараа, шанар муутайгаар сабшана, үдхэн тунга ногооной хахадаарнь хиргана, горхо намагай заха, һөөг бургааһанууд соогуурхи ногоон абтанагүй гэжэ элирүүлээ. Илангаяа ахалагша хонишон Владимир Меньшиковэй звено хахад ногоогоо абанагүй. Энэ отделениие эрхилэгшэ Чимит-Дамба Пагбаев хүдэлмэреэ муугаар эмхидхээд, зарим үбгэдэй урма таһална.

Мүн нүхэр Чагдуровай эрхилдэг һү һаалиин 1-дэхи фермын бригада Дээдэ-Гэгээтэйдэ, 2-дохи фермынхид Бага-Наринда, хонишон Собоновой звенодо тэжээл бэлэдхэлгын шанар тон муу гэжэ элирүүлээд, тэдээндэ шанга һануулга хэһэн байна. Арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшын һануулгаар тэдэнэр хүдэлмэреэ гуримшуулна.

Базар Дылыкович өөрөө хиналта хэжэ ябахынгаа хажуугаар арадай хиналтын бүлэгэй бусад гэшүүдэй (хамта 26 хүн юм) болон постнуудай гэшүүдэй хүдэлмэриие шалган, тэдэнэй бэелүүлхэ зорилгонуудые табидаг, заажа үгэдэг юм. Машина, техникэ ашаглалгада бии байгаа ехэ дутагдалнуудые элирүүлэн, тэдэниие зайсуулха эрилтэ колхозой правлениин урда табина.

Мүнөө тэжээл, силос бэлэдхэлгын ябаса тухай, тарягаа амяарлан хадалгын шанар тушаа шалгалта хээд, дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые абажа байна. Гэбэшье «хэхэ ажал хизааргүй ехэ» гэжэ Базар Дымчикович мэдүүлнэ. Энэнь тон зүб. Колхоз энэ жэл тэжээл бэлэдхэлгые урда жэлнүүдэйхиһээ э м х и д х э лгүйгөөр хожомдожо эхилээд, шанар муутайгаар хэжэ байгаа юм. Ажалай журамшье һуларанхай. Арадай хиналтын бүлэгэй хэһэн юумэн ехэшье һаа, хэгдэхэ юумэн үшөө горитой.

Аймаг дотороо мэдээжэ луговод, сомоной Совеэдэй депутат, колхозой шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ, арадай хиналтын гол бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ, коммунист Базар Дымчикович Домбоевой ажалай багахан намтарһаа абтаһан хэһэг арадай хинагшадай һонирхол татаха байха.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Д. Домбоев силосэй шанар шалгажа байна.

Авторай фото.

Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай совхозой лугомелиоративна отрядай бригадир, парткомой гэшүүн Александр Парфёнович Судомойкиниие энэ зураг дээрэ харанат. Тэрэ арадай хиналтын бүлгэмэй ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХЭҺЭН ХҮДЭЛМЭРЕЭ ХАРУУЛНА

Манай орон дотор хиналта олониитын үргэн хабаадалгатайгаар хэгдэдэг гээшэ. Тиимэһээ аймагай арадай хиналтын комитет, пост, бүлэгүүд хэжэ байгаа хүдэлмэреэ хүнүүдтэ хэлэжэ, ойлгуулжа үгэхын, заажа, харуулжа байхын түлөө ходо оролдожо байдаг. Аймагай арадай хиналтын комитедэй болон гол бүлэг бүхэнэй дэргэдэ мэдээсэл суглуулха сектор байгуулагданхай.

Тус секторнүүдэй хэжэ, бүтээжэ байгаа хэрэг бага бэшэ. «Арадай хиналта доро» гэһэн стенд гоёожо, «Дайшалхы хуудаһан», «Сахилгаан», «Сошордомо дохёо» гаргажа, нютагай радиогоор дуулгажа байдаг.

Предприяти, организаци, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай бүлэгүүдэй арадай хинагшад партийна, профсоюзай, комсомолой болон ажалшадай суглаанууд дээрэ ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэжэ үгэдэг, харалга, шалгалтын үедэ элирүүлһэн дутуу дунданууд тухай хэлэдэг, тэрэниие усадхахын түлөө ямар хэмжээнэй абтахые заадаг.

Мүнөө манай аймагта 87 гол болон цехэй бүлэгүүд, 90 постнууд, хамта дээрээ 1000 гаран арадай хинагшад хүдэлнэ. Тэдэнэр барандаа тооной үйлэдбэриин түрүүшүүл, арадай ажахын мэргэжэлтэд, пенсионернүүд, даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг хүнүүд.

Илангаяа Гааргын совхозой (түрүүлэгшэнь Д. Д. Гомбоев), Дэрээнэй совхозой (түрүүлэгшэнь В. Б. Санжижапов), Хурамхаанай совхозой (түрүүлэгшэнь В. Ц. Очиров), «Бурятцелинстрой» трестын 1010 ПМК-гай (түрүүлэгшэнь Б. Ц. Аршанов), Райпогой (түрүүлэгшэнь К. И. Скосырская), аймагай больницын (түрүүлэгшэнь А. П. Бадмаева), Барханай дунда һургуулиин (түрүүлэгшэнь Ц. С. Хорганова) дэргэдэхи бүлэгүүд эдэбхитэй һайнаар хүдэлнэ. Ажалай болон предприятида продукци гаргаха талаар байгаа арга боломжонуудые элирүүлхын, ажалшадай хүсэ шадалые элсүүлхын талаар тэдэнэр партийна, советскэ, профсоюзна организацинуудта ехэ туһа хүргэнэ.

Хабарай тарилгын, хониной ноохо хайшалалгын, тэжээл бэлэдхэлгын үедэ Гааргын, Дэрээнэй, Һахалиин, Хурамхаанай совхозуудта, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо саг зуурын постнууд байгуулагдадаг. Постын гэшүүд поли, малай бэлшээри, сабшалан дээгүүр ходо ябажа, ажал хүдэлмэриин шанар, малай байра байдал шалгадаг.

Ноохо хайшалгын үедэ Гааргын ба Һахалиин совхозуудай арадай хинагшад эрхим һайнаар хүдэлжэ гараа. Хайшалгын пункт дээрэ байгуулагдаһан саг зуурын постын гэшүүд хайшалагдаһан хонин бүриие шалгаһан, муугаар хайшалагдаһыень дахин хайшалуулһан байха. Пункт дээрэнь арадай хинагшадай булан гоё һайханаар шэмэглэгдээд, тэндэнь хэн ямараар хүдэлнэб гэжэ үдэр бүри бэшэгдэдэг, харуулагдадаг байгаа.

Мүнөө тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын ябажа байхада арадай хинагшадай ажал бүри ехэ болоо. Тэдэнэр тэжээл бэлэдхэлгын шанар шалгана, ажалай эмхидхэл, журам харана, поли, полевой стан, зерноток шалгана. Колхоз, совхозуудай гол бүлэгүүд «Дайшалхы хуудаһа», «Сахилгаан дохёо», «Хадхуур», «Сошордомо дохёо», бюллетеньнүүдые гаргана, нютагай радиогоор дамжуулга үнгэргэнэ. Илангаяа Дэрээнэй совхозой радиоузел һайнаар хүдэлнэ.

Гэхэтэй хамта арадай хинагшадай ажал хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд дайралдана. Илангаяа хинагшадай хэжэ байгаа хүдэлмэри муугаар харуулагдана гэжэ мүнөө боложо байгаа конкурс-харалга элирүүлээ. Харалгын үедэ олон стенд хэгдэбэшье, үшөөл дутуутай байна. Тэрэниие усадхахын тула аймаг соо шухала хэмжээнүүд абтажа байна.

Х. БАДМАЕВ,
Хурамхаанай аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ОЛОНИИТЫН ХАБААДАЛГАТАЙГААР

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ хараалагдаһан даалгабаряа заатагүй дүүргэхэ, бүхы арга боломжоёо шадамаргаар ашаглаха, эд зөөри алмаха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа зорюулхыень совет зонуудые партимнай уряалһан байна.

Эдэ шухала асуудалнуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ арадай хиналтын органууд, бүлэгүүд болон постнууд бага бэшэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Эдэнэр гүрэнэй түсэб, даабаринуудай дүүргэлтые хинан шалгахадань партийна, советскэ органуудта эдэбхитэйгээр туһалха, хэрэглэгдээгүй арга боломжо зүбөөр ашаглахадань предприятинуудта, колхоз, совхозуудта туһалха, гүрэнэй зөөри үрилгэтэй шангаар тэмсэхэ уялгатай.

Арадай хинагшад дутуу дундануудтай тэмсэхэһээ гадна, түрүү дүй дүршэл согсолон бүридхэхэ, тэрээнээ дэлгэрүүлхэ, бүгэдын шадабари болгохо, үнэтэ уралдхалнуудые дэмжэхэ үүргэтэй. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудай али зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай олоной дунда дуулгахада һайн.

Республикын предприяти болон эмхи зургаануудай, колхоз, совхозуудай арадай хиналтын олохон бүлэг хэһэн ажалаа үргэн ниитэ ажалшадта дуулгаха асуудалда анхаралаа хандуулдаг байна. Хиналтын бүлэгүүдтэ бии болоһон секторнүүд хэһэн ажалаа үргэн ниитэдэ мэдээсэхэ зорилгоор янза бүриин арга хэрэглэнэ. Энэ хэрэгтэ фотографууд, зураашад, нютагай сатиригууд саг үргэлжэ хэрэглэгдэдэг болонхой. «Комсомолой прожекторто» хабаадагшад энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Арадай хинагшадай хэһэн ажал тухай олоной дунда мэдээсэхын тула элдэб арга хэрэглэгдэдэг болонхой. Тэдэнэй нэгэн — хамтын суглаан тухай онсолон дурдалгамээр. Олон зоной хабаадалгатай элдэб суглаануудта арадай хинагшад саг соогоо тоосожо байдаг. Тэдэ суглаануудай тоодо үйлэдбэриин зүблөөнүүд болон суглаануудые, партийна, профсоюзай суглаануудые дурдамаар. Жэшээнь, арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэнэрэй олонхинь энэ жэлдэ колхознигуудай хамтын суглаан дээрэ хэһэн ажал тухайгаа мэдээсээ. Загарайн, Зэдын, Улаан-Үдын аймагуудай арадай хинагшадай хэһэн ажалынь партийна организацинуудта саг үргэлжэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг. Дурсагдаһан аймагуудта үнгэрһэн жэл хахадай турша соо арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудай 150 гаран түрүүлэгшэнэр тоосоһон байна. Улаан-Үдэ хотын олохон предприятинуудай арадай хинагшад шалгалтынгаа дүнгүүд тухай үйлэдбэриин суглаанууд, цехэй хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ мэдээсэдэг заншалтай болоо. Арадай хинагшадай ямар асуудал шиидхэжэ байһыень мэдэхэдээ, хүдэлмэришэд али болохоор туһалхые оролдодог байна. Энэнэй ашаар шалгалтын хүдэлмэридэ олон зон олоороо хабаадалсаха аргатай болоно.

Арадай хиналтын стенд үргэн ниитэ ажалшадай дунда мэдээжэ болоһоор байнай. Арадай хиналтын бүлэгүүд стенд хэрэглэхэ талаар нилээд дүршэлтэй болоһон байна. Тэдэ стенднүүдтэ юу хахаха тухай тусхай түсэб зохёогдоно. Мүнөө үедэ стенднүүдтэ шалгалтын дүнгүүд тухай мэдээсэлнүүд, зэмэтэ нюурнуудай нэрэнүүд, хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд бэшэгдэнэ. Һайнаар хүдэлдэг бүлэгүүдтэ стенд ехэ туһа хүргэнэ. Жэшээнь, Онохойн модоной комбинадай, Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтосоной руднигай бүлэгүүд стенднүүдээ хэрэглэхэ талаар ехэ дүршэлтэй болонхой. Улаан-Үдын мебель хэхэ, модо болбосоруулха комбинадай, түмэр замай Наушки станциин, «Шергинский» совхозой арадай хиналтын бүлэгэйхид шалгалтынгаа үрэ дүнгүүдые һайнаар харуулдаг болоһон байна.

Яаралтай мэдээсэлнүүд арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудта ехэ туһа хүргэдэг болоо. Тэдэ хуудаһанууд «Молния» (Сахилгаан дохёо), «Сигнал» (Дохёо), «Тревога» (Түгшүүрилтэй мэдээсэл), «Позор» (Эшэгүүритэ ябадал), «Предупреждение» (Уридшалан һануулга) гэхэ мэтээр нэрлэгдэдэг болонхой. Эдэ хуудаһанууд янза бүреэр гарана. Зариманиинь саарһан дээрэ, нимгэн фанерэ гү, али типографида барлагдаһан тусхай бланк дээрэ гарадаг. Заримынь зураг зурагдажа, доронь сатирическэ удхатай шүлэг зохёогдон бэшэгдэнэ. Иимэ хуудаһануудые авиационно заводой, Тимлюйдэхи асбоцементын заводой, «Прибайкалец» колхозой, мүн бусад предприяти болон эмхи зургаануудай арадай хинагшад ехээр хэрэглэдэг болонхой.

Баргажанай леспромхозой, «СМУ-7» гэһэн предприятиин, судна бүтээлгын заводой арадай хиналтын бүлэгүүд шалгалта болон рейд хэһэнэйнгээ һүүлээр саг үргэлжэ фото-зурагуудые гаргажа, дутуу дундануудые шүүмжэлдэг болоо. Арадай хинагшад шүүмжэлгын элдэб фото-документнүүдые стенднүүдтэ гаргажа харуулхаһаа гадна, зохихо материалнуудыень партийна, советскэ, ажахын органуудта эльгээжэ байдаг.

Олохон предприяти, эмхи болон колхозууд арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудай хэһэн ажалые ханын газетэнүүд болон олон тиражтай газетэнүүдтэ толилон гаргадаг заншалтай. ЛВРЗ-гэй «Локомотив» газетын редакци «Арадай хинагшад ажаллана» гэһэн гаршаг бии болгоод, тэрээн соогоо арадай хинагшадай статьянуудые, шалгалтын дүнгүүдые толилжо байдаг. Жэшээнь, байгша оной июлиин 20-до газетын хуудаһанда цехэй бүлэгэй түрүүлэгшэ нүхэр Колеснигэй статья (хуушан детальнуудые шалгаха асуудалаар хэгдэһэн рейдын дүнгүүд тухай), цехэй бүлэгэй түрүүлэгшэ нүхэр Сергеевэй статья (кислород ашаглаха асуудалаар хэгдэһэн рейд тухай), «Табан жэлэй минута бүхэниие гамнаха» гэһэн асуудалаар бэшэһэн заводой арадай бүлэгэй гэшүүн нүхэр Заболотскиин статья толилогдоһон байна.

Арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудта партийна организацинуудай зүгһөө саг үргэлжэ анхаралаа хандуулдаг болоһоной ашаар тэдээнэй хэһэн ажалынь саг соогоо олондо мэдээжэ болодог болонхой.

Бүлэгүүд болон постнуудай хэһэн ажалые олоной дунда мэдээжэ болгохо талаар зарим тэды амжалтын түйлагдабашье, үшөөл горитой дутагдалнууд бии байһаар. Зарим ушарта энэ шухала хэрэгтэ зохихо анхарал хандуулагдадаггүй байһаар. Жэшээнь, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадта бии байһан арадай хиналтын бүлэгэй стенд удаан саг соо хооһоор байжа, хүнэй дура гутааһан байна. Арадай хинагшадай хэһэн ажалынь «Ажалай вахта» гэһэн олон тиражтай газетэдэшье гарахаяа болинхой. Сэлэнгын, Хяагтын аймагуудай арадай хиналтын зарим бүлэгүүдэй стенднүүд саг соогоо шэнэлэгдэнэгүй, зарим газарта оройдоошье үгы болошонхой.

Аймагай зарим газетэнүүд арадай хиналтын хуудаһануудые һара бүри толилдог болонхой. Жэшээнь, Загарайн аймагай «Вперед», Улаан-Үдын аймагай «Заря коммунизма», Яруунын аймагай «Улаан Туяа» газетын редакцинууд арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудай дүй дүршэл тухай, бэрхэ хинагшад тухай, шалгалта хэхэ дүй дүршэл тухай статьянуудые тусхай хуудаһануудтаа толилоо. Иимэ хуудаһануудай ехэ аша үрэтэй байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Иимэ хуудаһануудта арадай хинагшад тухай тодорхойгоор хөөрэгдэхэһөө гадна, бусад бүлэгүүд болон постнуудай ажалда ехэ туһа хүргэнэ. Харин Захааминай, Бэшүүрэй, Ахын аймагуудай газетын редакцинууд арадай хиналтын хуудаһануудые газетэнүүдтээ ехэ үсөөн гаргадаг байна.

Арадай хиналтын бүлэгэй эрхим стендын, олондо мэдээжэ болгохо бусадшье хэрэгсэлнүүдэй харалга-конкурснууд республика соомнай үнгэргэгдэжэ байна. Энээнтэй дашарамдуулан арадай хиналтын олохон бүлэгүүд гоё һайханаар тухеэрэгдэһэн стенднүүдтэй болонхой. Гэхэ зуура, арадай хиналтын олохон бүлэгүүд хэһэн хэмжээ ябуулгануудаа олоной дунда мэдээжэ болгохые оролдоногүй.

Арадай хинагшадай хэһэн ажалые олоной дунда мэдээжэ болгохын тула нэмэлтэ хэмжээ абаха гээшэ арадай хиналтын аймагай комитедүүдэй, бүлэгүүд болон постнуудай гол уялгань болоно.

П. ГРИГОРЬЕВ,
республикын арадай хиналтын комитедэй эмхидхэлэй штатнабэшэ таһагые даагша.

ЗЭМЭЕЭ АМСАБА

Бэшүүрэй совхозой хүтэлбэрилэгшэд 1974 оной апрелиин 23-да В. О. Оганесянай толгойлдог армян барилгашадтай хэлсээ баталжа, 200 ухэрэй багтаха байра Дабаата тосхондо барюулха болоһон юм.

Хэрбээ ухэрэй байрын сметэнэ сэнгэйнь 153 мянган түхэригтэ сэгнэгдэһэн байгаа һаа, барилгынь хүдэлмэри 65332 түхэригтэ, кормоцех барилгын хүдэлмэри 24760 түхэригтэ сэгнэгдээ бэлэй. Хэлсээнэй ёһоор, барилгын хүдэлмэриие саг соогоо 1974 оной октябриин 1-дэ дүүргээ һаань, барилгашадта 4 мянга 500 түхэриг шан барюулагдахаар хараалагдаа һэн.

Барилгын хүдэлмэриин үшөө хүсэд дүүрээдүй байбашье, совхозой директор Б. Б. Юмсунов түрүүтэй тушаан абалгын комисси бүридхэгдэжэ, 1974 оной октябриин 15-да ухэрэй байра тушаан абаһан юм.

Комиссиин гэшүүд барилгын шанар сэгнэхэдээ, «дунда зэргын» гэһэн сэгнэлтэ үгэһэн байгаа. Дүүргэдээгүй барилгын түлөө 4 мянга 500 түхэриг мүнгэн барилгашадта хуули бусаар шан болгогдон үгтэһэн байба.

Байгша оной май һарада тусхай шалгалтын болоходо хуули буса бусадшье баримтанууд элирүүлэгдээ һэн. Тэрэ шалгалтые республикын хүдөө ажахын министерствын түлөөлэгшэд ахамад экономист Г. Д. Буянтуев, капитальна барилгын главна инженер В. С. Шомоев гэгшэд толгойлһон байгаа.

Шалгалтаар элирүүлэгдэһэнэй ёһоор, армян барилгашадта хамта дээрээ 12 мянган түхэригэй мүнгэн үлүү ехээр түлэгдэбэшье, барилга дүүрэнгүй үлэһэн байна. 200 ухэрэй байра барижа дүүргэхын тула хамта дээрээ 7 мянга 500 түхэриг хэрэгтэй.

Һаяхан Бэшүүрэй арадай хиналтын комитедэй заседани боложо, зэмэтэй нюурнууд хэһээгдэхээр шиидэгдээ.

С. ГОНСОРОНОВ,
Бэшүүрэй аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

— Энэ далаймнай барилга хэзээ дүүргэгдэхэ гээшэб?
— Мэдэхэгүй даа! Мүнгэниинь аяар 12 мянган түхэригөөр үлүү гаргагдашоо юм гэлсэгшэ.

Р. АБИДУЕВАЙ зураг.

ХЁРХО НЮДӨӨР...

Манай колхоздо эмхидхэгдэһэн арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнууд хабарай тарилгын, үбһэ, таряа хуряалгын үедэ ажалаа улам шангадхадаг. Жэшээнь, үнгэрэгшэ хабарай тарилгын хүдэлмэриин эхилхэдэ тракторно-таряан ажалай 4 звенодо нэгэ нэгэ пост эмхидхээ һэмди. Саг зуурын тэдэ постнуудые механизаторнуудай хамтын суглаан дээрэ баталһан байгаабди. Тэдэ постнууд тарилгын бүхы хүдэлмэриин ябасые: газар хахалха, борнойлхо, тариха ажал шалгадаг байгаа. Механизаторнуудай байра байдал, эдеэ хоолой шанар шалгаха асуудалда мүн лэ зохихо анхарал хандуулагдаа.

Колхозой 1-дэхи отделенидэ ажаллаһан арадай хиналтын постынхид тарилгын шанарай муу байһые, үрэһэнэй шэнгээр хаягдаһые элирүүлжэ, нэмэлтэ тарилга хүүлһэн юм. Тарилгын шанарые муудуулһан отделениин хүдэлмэришэдтэ зохихо хэмжээн абтажа, социалис мүрысөөнэй дүнгэй гаргагдахада нэгэдэхи һууриияа алдаһан байгаа.

Гадна, колхозой гурбан отделенидэ тарилгын талмайн заха газар муугаар хахалагдаһан байжа, зэмэтэй зонуудта дахинаа хахалуулаа һэмди.

Хабарай тарилгын үедэ колхозой арадай хиналтын 2-дохи пост илангаяа һайнаар ажаллаа. Тэрэ постые СССР-эй Верховно Соведэй депутат Очир Бадмаевич Аюшеев ударидаһан юм. Очир Бадмаевич тарилгын үедэ өөрөө трактор жолоодохынгоо хажуугаар сугтаа хүдэлһэн нүхэдэйнгөө хэһэн ажалые шалгалсадаг һэн. Шанар һайнтайгаар хахалха, хараалагдаһан нормын ёһоор үрэһэ хаяха асуудалда гол анхаралаа хандуулдаг байгаа.

Үбһэ хуряалгын эхилхын урда тээ бидэнэр, арадай хиналтын бүлэгэйхид машина, техникын ямараар заһабарилагдажа байһые шалгаха зорилгоор июлиин 14-дэ тусхай рейд эмхидхэһэн байгаабди. Тэрэ рейдын үедэ запасной частьнуудай дутамаг байһаниинь, тракторна косилкануудай шанар муутайгаар заһабарилагдаһаниинь элирүүлэгдээ һэн. Рейдын дурадхалнууд колхозой правлениин заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, дутуу дунданууд дары усадхагдаһан юм.

Тэжээл бэлэдхэхэ халуун хүдэлмэриин эхилхэдэ, колхоздомнай 17 звено эмхидхэгдээ һэн. Звено бүхэндэ арадай хиналтын саг зуурын бүлэгүүдые бии болгоһон байгаабди. Бүлэгүүдые даагшадаар арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүдые томилообди.

Үбһэ һайнаар сабшаха, бороо хурада оруулжа гутаангүйгөөр һүрилхэ асуудалда саг зуурын бүлэгэйхид гол анхарал хандуулна. Үбһэ тэжээл бэлдэлгэдэ залуушуулай олооро хабаадалсаһые хараадна абажа, тэдэнэрэй хэһэн ажалай шанар шалгаха асуудалда бүлэгэйхид һаналаа табилсана.

Үбһэ хуряалгын хажуугаар таряа хуряаха харюусалгатай ажал эхилбэ. Арадай хиналтын гол бүлэгэйхид таряа хуряалга дээрэ бүри олон түлөөлэгшэдөө табихаар шиидээ. Хуряалгын 3 бригадада арадай хиналтын бүлэгүүд эмхидхэгдэжэ, тус бүридэнь 10—12 хүн хабаадалсахань. Саг зуурын бүлэгые даагшадаар харюусалгатай хүнүүд томилогдонхой. Арадай хиналтын бүлэгэй түлөөлэгшэд таряа хуряалгын шанар шалгахаһаа гадна, тоог дээрэ орооһоной ямараар сэбэрлэгдэжэ байһые шалгаха юм.

Хабарай тарилгын үедэ манай колхозой механизаторнуудай һайнаар хүдэлһэниинь мүнөө үедэ тобойсо харагдажа байна. Энэ жэлдэ муу бэшэ ургаса абтахаар хараалагдана... Ургасаяа гээлтэ хоролтодо оруулангүй, шанар һайнтайгаар хуряан абаха гээшэ манай колхозой бүхы гэшүүдэй, түбхын түрүүндэ механизаторнуудай гол зорилго болоно. Ороохото таряагаа һайнаар хуряан абалгадань хёрхо нюдөө табиха гээшэ арадай хиналтын бүлэгэйхидэй, үргэн ниитэ ажалшадай гол зорилго болоно.

С. СОКОВИКОВ,
«Дружба» колхозой арадай хиналтын гол бүлэгые даагша.

Бэшүүрэй аймаг.

УДААНААР, ШАНАР МУУТАЙГААР

Барилгын хүдэлмэри харалга манай аймагта дүүрэжэ байна. Харалгын үедэ «Иркутскалюминстройн» 94-дэхи ПМК-гай, «Межколхозстройн» ПМК-гай, «Бурятсельхозмонтажай» Кабанскын ПМК-гай прорабска участогай хэжэ байгаа барилганууд шалгагдаһан байна. Тиихэдэ тэдэнэр барилга тон удаанаар, муу шанартайгаар хэнэ гэжэ элирүүлэгдээ.

Жэшээлхэдэ, «Иркутскалюминстройн» 94-дэхи ПМК Аршаан дээрэ 500 хүнэй нэгэ доро амарха тусхай санатори барина. Табан жэлэй турша соо хэгдэхэ барилгада хараалагдаһан мүнгэнэй хахадые ПМК хэрэглээ. Барилга ямар шалтагаанһаа удаарнаб гэхэдэ, барилгын материал, түхеэрэлгэ саг болзортоо асарагданагүй, транспорт, техникэ дуталдана. Энээнһээ боложо барилгашад март һарада 8 үдэр, июньдэ 10 үдэр ажал хэнгүй һуугаа. Барилга дээрэ оньһон техникэ һалаар хэрэглэгдэнэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэгдэнэгүй.

Эндэхи барилгын хүдэлмэриин шанар тон муу. ПМК-гай хэһэн 162 мянган түхэригэй хүдэлмэриие барилга хүүлжэ байһан организаци голоод, тушаажа абаагүй. Барилгашад энэ жэлэй эхеэр тэрэнээ заһажа, шэнэлжэ тушааха аад, мүнөөшье болотор эхилээгүй байха юм. Барилгын материалай дуталдажа байбашье, тэрэниие мууса хадагална, гутаана. Тиин аяар 25 тонно цемент, 20 гара мянган хирпиисэ хэрэггүй болгогдожо хаягдаа.

«Межколхозстройн» ПМК энэ жэлэй 6 һарын түсэб арай гэжэ 60,5 процент дүүргээ. Үшөө нёдондо жэл ПМК Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 400 эбэртэ бодо малай байха комплекс, «Маяк» колхоздо 200 үнеэдэй байра, Аршаан дээрэ 100 хүнэй хамтын байра барижа ашаглалгада үгэхэ түсэбтэй байгаад, мүнөөшье болотор нэгыеншье дүүргээгүй. ПМК-гай хүдэлмэришэд нёдондонойхиһоо хоёр дахин шахуу бага хүдэлмэри бүтээгээд байна.

Тус ПМК юундэ иимэ муугаар хүдэлнэб гэхэдэ, барилга дээрэ хүдэлмэриин эмхидхэл муу, барилгашадай дунда социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэнэгүй, хүмүүжүүлгын, ниитэ политическэ хүдэлмэри һулаар табигданхай. Эндэһээ хүнүүд олоор гаража ошоно, тиимэһээ барилга дээрэ хүдэлмэришэд ехээр дуталдана. Барилгын хүдэлмэриин муугаар хэгдэһэнһээ, тэрэнь хэды дахин заһагдана, түсэбһөө үлүү мүнгэн болон материал гаргагдана. Ганса Зүүн-Мүрэнэй һургуулиин барилга дээрэ 5265 түхэригэй голодоһон хэгдээ. Үбэлэй үедэ Саянай совхозой гахайн байрын барилга дээрэ бетоноор хэһэн ажалынь гологдоод, мүнөө шэнээр хэжэ байна. Тэрээндэнь 9600 түхэриг үлүү гарза хэгдэхэнь.

Шэнэ барилганууд дээрэ «Сельхозмонтажай» Кабанскын ПМК хабсаралгын хүдэлмэри бүтээнэ. Гэбэшье хабсаралгын хүдэлмэри аргагүй удаанаар, муу шанартайгаар хэгдэнэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эбэртэ бодо малай комплекс, «Маяк» колхозой малай байра, Аршаанай хамтын байра дээрэ хэгдэхэ хабсаралгын ехэ хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Мүнөө ПМК-гай хүдэлмэришэд уялгата хабсаралгынгаа хүдэлмэри хэхын оронд, колхоз дээгүүр малай бэлшээри хашажа хэбтэнэ.

«Бурятгражданпроект» институт тухай нэгэ хэды үгэ хэлэлтэй. Тус институт манай аймагай түб Хэрэн тосхондо баригдажа байгаа дунда һургуулиин байшангай проект бүтээгээ юм. Тиихэдээ тэрэнээ дутуу дундатайгаар, алдуутайгаар хээ. Жэшээлхэдэ, уһа гаргаагүй, барилгын олон узелда, сметэ документдэнь алдуунууд бии.

Барилга дээрэ хэгдэһэн шалгалта, харалгын дүн гол бүлэгүүдэй, аймагай арадай хиналтын комитедэй болон КПСС-эй райкомой бюрогой заседанинууд дээрэ харагдаа, элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые усадхаха талаар шухала хэмжээнүүд хараалагдаа.

С. ЦЫДЕЕВ,
Түнхэнэй аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

БЭЕЭ ХАМГААЛХААР ЗОНИИЕ ҺУРГАХА

Республикын хүн зоной дунда граждан обороны талаар идхалгын хүдэлмэриин хэр ябуулагдажа байһые шалгажа, тодорхойлжо үзэхэдэ граждан обороны штабууд, соёлой таһагууд, ниитын болон һайн дуранай эмхинүүд дээдын зиндаанай органуудаар баталагдаһан түсэбэй ёһоор хамаг хүдэлмэреэ эмхидхэжэ, ябуулна гэжэ гэршэлэн харуулна. Граждан обороной районно олохон штабууд 1975 ондо хүн зоной дунда идхалгын хүдэлмэри ябуулха түсэбүүдые зохёожо, республиканска штабта эльгээһэн байна. Тоосоото үе соо хэһэн хүдэлмэри тухай тоосоонуудые хаража, шэнжэлжэ үзөөд байхадаа, граждан обороны талаар эрдэм мэдэсын хүн зоной дунда хэр тараагдажа байһан тухай тобшолон хөөрэжэ болоно.

Граждан обороныя районно штабууд хэблэл, радио гэхэ мэтэ пропаганда ябуулха шухала онол аргануудые хүдэлмэридөө хэрэглэнэ. Зургаа һарын туршада граждан обороны талаар 55 материал аймагай болон олон тиражтай газетэнүүдтэ толилогдоо, 48 статья нютагай радиогоор дамжуулагдаһан байна. «Сандружинниүүдэй мурысөөн», «Хүн бүхэн энээниие мэдэхэ ёһотой», «Граждан обороно», «Ядерна зэбсэг хэрэглэгдэхэдэ бэеэ хамгаалха хэмжээнүүд» гэхэ мэтэ ниитэ гаршаг доро статьянууд газетэнүүдтэ тунхаглагдаар байгаа. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Ленинэй зам» газетэ байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ республикын хэдэн олон газетэнүүдһээ доторхо граждан обороны талаар эгээн олон статья толилһон байна юм. Аймагуудай «Знание» бүлгэмэй хүдэлмэрилэгшэд хахад жэлэй туршада 76.069 хүнэй үмэнэ 805 лекци уншаа. Республикын кинофикациин управлени энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо эдэбхитэй һайнаар, нэгэ шэглэлтэйгээр хүдэлөө. Хахад жэлэй туршада 1804 сеанс городуудай болон хүдөөгэй 158.346 хүнэй үмэнэ харуулһан байха.

Найман аймагта граждан обороноор һара үнгэргэгдөө. Улаан-Үдын, Октябрьска, Советскэ районууд һарые үнгэргэлтэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, түрүүлхэ гэжэ һаргаһан байха юм. Граждан обороной талаар эрдэм мэдэсэ хүн зоной дунда тарааха хүдэлмэри эдэ районууд та дээдэ хэмжээндэ табигданхай. Илангаяа граждан обороной Советскэ районой штаб (начальнигынь П. И. Квасюк) ажалшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулна гэжэ эндэ тэмдэглэмээр. Агит-талмайнуудта, кинотеатрнуудта, клубуудта, соёлой ордонуудта кинофильмнүүд саг үргэлжэ харуулагдана, граждан обороны талаар эрдэм мэдэсэ хүн зоной дунда тарааха хын тулада лекцинүүд ходо уншагдана, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Республикын телевидениин хүдэлмэрилэгшэд граждан обороны талаар дамжуулга эмхидхэжэ, граждан обороной Буряадай АССР-эй штабта туһаламжа үзүүлнэ.

Граждан обороны талаар эрдэм мэдэсэ хүн зоной дунда тарааха хүдэлмэриин зарим тэды һайжарбашье, үшөөл дутуу дунданууд дайралдана. Баргажанай, Бэшүүрэй, Хлагтын, Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй, Ахын, Прибайкалиин, Сэлэнгын, Баунтын аймагуудай штабууд граждан обороны республиканска штабта мүнөө болотор түсэбүүдээ эльгээгээгүй байһаар. Эдэ аймагуудай штабууд тоосоото үе соо хэһэн хүдэлмэриингөө дүн республиканска штабта эльгээхэ болзороо хаһалдуулна. Граждан обороны талаар эрдэм мэдэсэ хүн зоной дунда тараахада хүдэлмэри Сэлэнгын аймагай (штабай начальник Л. М. Цоктоев), Ахын аймагта (штабай начальник Д. Б. Будаев) илангаяа муугаар ябуулагдана.

Граждан обороны талаар эрдэм мэдэсэ хүн зоной дунда тарааха хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха зорилготойгоор иимэ хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхыень аймагуудай штабуудта дурадхагдана:

граждан обороны ганда хүн зоной дун ха хүдэлмэриие ша ГТО-гой нормо асуудалда анхарал дуулжа, хүн зоной жа үгэхэ шухала;

Граждан обороны эрдэм мэдэсые зоной тарааха шэнэ онол ар дые үргэнөөр нэбтэр хэрэгтэй.

А. КИЛИМНИ
граждан обороной республиканска штабай начальник

БАГША, *Очерк* ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

ҺУР ХАРБАЛГА—спортын эгээл эртэ урдын, гоё, һайхан зүйлнүүдэй нэгэн мүн. Һүүлэй үедэ бүхы дэлхэй дээрэ, илангаяа орон доторнай һур харбалга улам үргэнөөр хүгжөөгдэжэ байнхай.

Манай буряад арадай элинсэг хулинсагууд һур харбажа, хёрхо мэргэнээ туршалсадаг, гарайнгаа шандааһа үзэлсэдэг байһан домогтой.

Буряад орондомнай һур харбалгые хүгжөөлгын эдэбхитэдэй нэгэн, энэ зүйлөөр СССР-эй спортын мастерай үндэр нэрэ зэргэдэ республика доторoo түрүүлэн хүртэһэн багша, хүмүүжүүлэгшэ, һоригшо Дашинима Раднаевич Эрдынеев тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

* * *

Бархан уула, Бархан уула
гэлсэнэлта,
Баргажан нютагайм шэмэг
юм даа...—

гэһэн дуунай үгэнүүд хүн бүхэнэй досоо баяр түрүүлжэ, сэдьхэл зүрхыень доһолгодог гээшэ. Тиигэншьегүй яахаб. Иимэ һайхан дэлгэр нютагта түрэһэн хүнэй сэдьхэл бодолыньшье баян, хүсэл эрмэлзэлыншье ехэ, хэһэн хэрэгыншье уг унгитай, удха түгэлдэр байдаг юм.

Баргажанай аймагай Баян гол нютагта тоонтотой Дашинима бага балшар наһанһаа һүбэлгэн бэрхэ, түбһэндэ шадамар, али бүхы юумэ өөрөөл хэхые оролдодог һэлэй. Баян голой эрьеэр ургаһан уяхан улаан бургааһаар номо годли дархалжа, үетэн нүхэдөөрөө шардайса гүйлдэн наадахадаашье, бултанһаа хурдан солбон, хёрхо мэргэн байгаа...

1958 ондо, Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай буряад хэлэ, бэшэгэй факультедэй 5-дахи курсда һураха үеэр, бага наһанайнь хүсэлэн бэелжэ, эбэр номын хүбшэргэйе түрүүшынхеэ татаһан юм.

— Залуушуулай хани ёһоной III наадан 1958 оной зун Москва хотодо нээгдэжэ, эндэ агынхидай эбэр номоор һур харбан, дүршэл шадабаряа харуулхада, олон ороной түлөөлэгшэд һонирхоо һэн. Һур харбалгын онол шадабари шудалха, энээндэ залуушуулые һургаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлни тиихэдэ улам батажан далижаа бэлэй, — гэжэ Дашинима Эрдынеев хөөрэнэ.

Багшанарай институтда һуража байха үедөө үнинэй тренернүүд Л. Н. Устинов, Б. Д. Санданов гэгшэдэй хүтэлбэри доро һорилго хэжэ, түрүүшын амжалта туйлаһан байгаа. Тиин институт дүүргэмсээрээ нютагаа бусажа, тэндэхи дунда һургуулиин 5—8-дахи классуудай һурагшадта ном заажа захалба.

Д. Эрдынеев уданшьегүй һур харбалгын секци эмхидхэжэ, хорёод хүбүүд, басагадые спортын эртэ урдын энэ зүйлэй нюусатай танилсуулжа захалаа һэн. Хоёр һурагшань Баян голой дунда һургуули дүүргэхэдээ, нэгэдэхи разрядтай болоһон байгаа. Мүнгэн медальтайгаар 10-дахи класс дүүргэһэн Вячеслав Гуров, Александра Будаева эдэнэй дундаһаа саашадаа эгээл хёрхо мэргэн, бэрхэ харбагшад болохо байһаараа шалгардаг бэлэй.

Удаа тээнь Дашинима Раднаевич арбаад шахуу жэл Хурамхаан тосхондо ажаллаа. Хурамхаанай дунда һургуулида харбагшадай секци хүтэлхэнь илангаяа хүшэр бэрхэшээлтэй байгаа. Үбэлдөө оройдоол хорёод метр ута зал соо һорилго хэхэ ушартай болодог һэн.

Львовойхидой, москвагайхидай дүршэлые халан абажа, хүнгэхэн түмэрөөр годлинуудые бүтээхэ гэжэ оролдобо. Номын хүбшэргэй тоомоодшье үзөө. Хэрэгтэй юумэеэ эрижэ, республикынгаа ниислэл хотын олохон заводуудташье хандаһан юм. Зарим юумэниинь олдожо үгэхэгүй. Зүгөөр англи хэлэнэй багша, нэгэдэхи разрядтай хани нүхэрынь, мүн секцидэ ябадаг бүхы үхибүүд, һургуулиин багшанар тэрээндэ туһалдаг байгаа. Уданшьегүй спортын бараг баазатай болоод, һорилго эдэбхитэйгээр хэжэ оробод. Харбагшад номын хүбшэргэй татажа, һорилго хэхэ үедөө годли бүхэндэ 15-һаа 23 килограмм хүрэтэр хүсэ гаргадаг, 100 гаран һурша табихадаа, 3.000 килограмм юумэ үргэһэнтэй адли бшуу. Мүрысөөнэй үедэ һур харбагшын бүри ехэ хүсэ гаргадагынь элитэ.

ОРОНОЙ түрүү һуури эзэлхын түлөө 1965 ондо Москвада болоһон мүрысөөндэ спортын мастерта кандидат Дашинима Эрдынеев хабаадахадаа МП-2 упражненеэр юһэдэхи һуурида гараа һэн. Удангүй һур харбалгаар ехэ мүрысөөнэй Киев хотодо нээгдэхэдэ Дашинима гурбадахи һуури эзэлжэ шадаа һэн.

Дүшөөд наһанай, дунда зэргын бэетэй, хэрмэн маряатай энэ хүнэй һуршануудаа зүүнхэй, номоёо дүхэриг болотор татахыень харахада, үльгэр туужын гушан гурбан баатарай нэгэниинь мүн бэеэрээ ерээд байна гү гэжэ һанахаар байдаг. Годлинуудаа табиха бүхэндөө зүүжэ ябаһан дурамбайгаа абажа, һуршануудни сагаалса дээрэ хаагуур бууна хаб гээд бугааг һарадал, адли нидхэ дороһоо нюдэеэ ониилгон татаад, һарабшалан харадаг.

1966 ондо МП-2 упражненеэр РСФСР-эй чемпион боложо, СССР-эй спортын мастерай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Иигэжэ Буряад ороной һур харбагшад сооһоо түрүүшын мастер урган гараба! Удаадахи дүрбэн жэлдэ Дашинима Раднаевич Россин Федераци дотор эрхимлэһэн байгаа. 1968, 1974 онуудта манай республикын суглуулагдамал командын РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхэдэнь, Эрдынеев хубитаяа ехээр оруулһан байха.

Манай һуршан оронойнгоо суглуулагдамал командын гэшүүндэ кандидадаар хэдэн жэл ябаа. 1967 он Дашинимада мартагшагүй гүнзэгы удхатай жэл болоһон юм. Ленинэй партида орохоһоо ехэ баяр, жаргал үгы. Хурамхаанай дунда һургуулиин партийна эмхи, суг хүдэлдэг нүхэдынь иимэ ехэ этигэл найдабари тэрээндэ үзүүлһэн байгаа. Энэ жэлдэ дэлхэйн чемпионадай Голландида болохоор соносхогдоходо, залуу коммунист Эрдынеев тиишэ ошохые хүсэбэшье, эрхим табанай тоодо орожо арайл шадабагүй.

РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, 1968 ондо — МНР-тэ, 1970 ондо Венгридэ уласхоорондын ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, гурбадахи һуурида гараһан юм.

Дашинима Эрдынеев СССР-эй спортын 10 мастерые, спортын мастерта 15 кандидадые, нэгэдэхи разрядтай олон хүниие һурган хүмүүжүүлэе. Тэрэнэй һориһон Бадмажаб Цыбиков энэ жэлдэ СССР-эй арадуудай зунай VI спартакиадын чемпион болобо. Хадын гүрөөһэнэй харбаһан һомондол гүйжэ ябахада, түрүүшынгээ годлёор алдангүй нюдэ руунь тудадаг мэргэн һуршад тухай шүлэгүүдтээ бэшэдэг байһан XVIII зуун жэлэй азербайджан элитэ мэдээжэ поэт Вагифай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан «Вагифай годлинууд» гэжэ Бакуда үнгэргэгдэһэн заншалта мүрысөөнһөө тэрэнэй амжалтанууд эхитэй. Анатолий Гармаев РСФСР-эй командада орожо, һаяхан Дербент хотодо үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ илахадаа, хүдөөгэй харбагшад сооһоо ороной чемпионой нэрэ солодо хүртөө. Эдэнэй гарынь — ганзагада, хүлынь дүрөөдэ хүргэһэн Дашнима Раднаевичай габьяа ехэ.

МҮНӨӨ Д. Р. Эрдынеев Баргажанай аймагай Уланай дунда һургуулида багшална. Тэрэ һургуулиингаа ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Коммунист Дашинима Раднаевич — лектор, уран һайханай бүлгэмдэ, хабаадагша. Эндэ һур харбалгын секци хүтэлбэрилдэг. Гэхэ зуура, тэрэ «Спартагай» эдир һуршадай суглуулагдамал командые һоридог. Манай мэдээжэ мэргэнэй бүлые спортивна бүлэ гээд нэрлэмээр. Хани нүхэрынь — Галина Ивановна — СССР-эй спортын мастер. Үхибүүдынь — Лариса, Костя — эхэ, эсэгынгээ замаар дабшажа, спортын мастерта кандидадууд болонхой.

Энэ жэлэй зунай найр нааданда Дашинима хүдөөгэй һур харбагшадай дундаһаа шалгаржа, Буряадай АССР-эй чемпион болобо. Һурагшадынь Лариса Эрдынеева, Серёжа Абидуев эндэ иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртөө.

— Дашинима Раднаевич секциингээ хэшээлнүүдтэ үнэн зүрхэнһөө хандадаг. Эгээл нимэһээ үхибүүд тэрээндэ дуратай, үгыень дууладаг юм. Иимэ эбтэй эетэй, үгээ ойлголсожо шададаг байһаниинь эдэнэй амжалтын эшэ үндэһэн болоно гэжэ һанадагби, — гээд «Спартак» бүлгэмэй областной Соведэй түрүүлэгшэ В. П. Кондаков хөөрэнэ.

Һуралсалай ба спортын талаар үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Дашинима Раднаевич Эрдынеев В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагданхай.

Багша, хүмүүжүүлэгшэ, һоригшо. Дашинима Раднаевич иимэл урагшаа тэгүүлһэн хүн лэ даа.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: манай мэдээжэ һуршан Д. Р. Эрдынеев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ГАВАНА

ЛУИС КОРВАЛАНИИЕ СҮЛӨӨЛҮҮЛХЭ!

ТАСС

ПАРИЖ. Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корвалан ба политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө шорон түрмэнүүдтэ хаагдаһан бусад хүнүүдые дары сүлөөлхэ эрилтэ Францын демократическа олониитэ табина. Демократуудта эсэргүүгээр хунтын үүдхэһэн хашалта харшалалтануудые буруушааһан телеграмманууд Чилиин посольстводо эльгээгдэнэ гээд «Юманите» газетэ бэшэнэ.

КАРАКАС. Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин түрүүлэгшэ Энрике Пасторино эндэ үгэ хэлэхэдээ, Чилиин арадта эсэргүүгээр фашис хунтын үүдхэһэн харата муухай ябуулгануудые эрид буруушааха зуураа, Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корвалаииие, бусад патриодуудые дары сүлөөлхэ эрилтэ табиһан байна.

МЕХИКЭ. Луис Корвалаиие ба политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө шорон түрмэнүүдтэ хаагдаһан хүнүүдые сүлөөлхэ эрилтэ Висенте Ломбардо Толеданын нэрэмжэтэ Мексикын университедэй һурагшад табина.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй дүнгүүдые гадаадын хэблэл үргэнөөр шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр. Хельсинкидэ болоһон уулзалгын дүнгүүд Европо түбиин арадуудай хуби заяанда үшөө олон жэл соо һайнаар нүлөө үзүүлхэ юм гэжэ ГДР-эй ниислэл хотодо хэблэгдэдэг «Берлинер цайтунг» газетэ бэшэнэ. Хүн зоной ажабайдалай гол эрилтэ — эб найрамдалтай ба аюулгүй байдалтай болохын түлөө эдэнэр эрхэ тухай асуудалые 35 гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд Европо түбиин түүхэдэ түрүүшынхеэ зүбшэн хэлсэһэн байна гээд газетэ тэмдэглэнэ. Зүблөөнэй түгэсхэлэй акт Европо түбиин арадуудай байдалые тогтууритай һайн болгохо арга олгохо байна. Түгэсхэлэй акт Европын оронуудай хоорондын этигэл найдабари бэхижүүлхэ, эб найрамдалай ба шахардуу байдал һуларуулгын замаар саашадаа дабшаха оршон байдал тогтоохо байна гэжэ «Берлинер цайтунг» газетэ мэдээсэнэ.

Национальна сүлөөрэлгын түлөө Болгарида зэбсэгтэ восстани эхилхэ шиидхэбэри абаһан Христо Ботев түрүүтэй Болгариин революционно түбэй комитедэй байгуулагдаһаар 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олон тоото статьянуудые Болгариин газетэнүүд толилно. Болгариин ба Советскэ Союзай залуушуулай хани барисаанай болохоёо байгаа гурбадахи фестивальда зорюулагдаһан материалнуудые «Народна младеж» газетэ «Аха дүүнэрэй түлөөлэгшэд» гэһэн гаршаг доро толилбо.

Дунай мүрэн дээрэ шэнэ г и д р оэлектростанцинуудые бариха түсэбүүд тухай Белградай «Политика» газетэ бэшэнэ.

Арадай ажахын гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Монголой Залуушуулай Революционно Союзай эдэбхитэйгээр хабаадажа байһан тухайда «Үнэн» газетэ түрүү бэшэг соогоо мэдээсэнэ. Олон мянган хүбүүд, басагад энэ түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь ү дүүргээ гэжэ газетэ тэмд лэнэ. Мүнөө 14 мянга гар студент хүдөө ажахын б рилгануудые хэлгэдэ, үб хуряалгада, ургаса хадал да хүдэлжэ байнхай.

Португалидахи байда гадаадын хэблэл гол анхар лаа хандуулна. Будапешт «Непсабадшаг» газетэ «Ф шизмда эсэргүүсэн нэгэд тэмсэе» гэһэн гаршагтай т рүү бэшэг толилбо. Вен риин Социалис хүдэлмэриш нэй парти, бүхы венгр ар Португалиин революциин рэгые зүрхэ сэдьхэлһээ д жэнэ, Португалиин ком нистнуудай, ороной де ратическа ба фашизмда эс гүү бүхы хүсэнүүдтэй һ нал нэгэтэй гэжэ газетэ б шэнэ.

Франциин демократич эмхинүүд хамтын мэдүү гаргахадаа. Португалиин т рүү үзэлтэй хүсэнүүдтэй һ нал нэгэтэй байһан тухай мэдүүлнэ гэжэ «Юманит газетэ мэдээсэнэ.

(ТАСС).

ЭРХЭЕЭ САХИН ХАМГААЛНА

ПАРИЖ. ВКТ-гэй ба ФДКТ-гэй профсоюзай нэгэдэлнүүдэй уряагаар, Марсель, Лилль, Бордо, Гренобль, Страсбург, Лион ба Франциин бусад хото городуудта почтын чегүүдые гуримшуулдаг түбүүдэй алба хаагшад буһалгаа соносхобо. Эдэ эмхи зургаануудта хүдэлдэг эхэнэрнүүд салин хүлһыень дээшэлүүлхэ, ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха, пенсидэ гараха болзорыень хороохо эрилтэ табина.

ЛОНДОН. «Бритиш лейланд» гэжэ автомобиль бүтээдэг компаниин Ливерпуль хотодохи хоёр завод хүдэлмэреэ зогсоогоо. Гурим бусаар ажалһаа гаргагдаһан нэгэ хүдэлмэришэниие һөөргэнь абаха гэһэн эрилтэ эдэнэр табина.

ХЕЛЬСИНКИ. Турку хотодохи «Валмет», Поридохи «Раума-Репола» заводуудай хүдэлмэришэд буһалгаалжа байна. Салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ эдэнэр табина. 1.500 гаран хүн эдэ предприятинуудта хүдэлдэг.

КОПЕНГАГЕН. Даниин «Бурмейстер ог вайн» гэжэ судна бүтээдэг верфиин механическа цехүүдэй 550 хабсаргагша, хүдэлмэришэн буһалгаа соносхобо. Салин хүлһыемнай дээшэлүүлыт гэжэ эдэнэр мэдүүлнэ.

САН-ХОСЕ. Америкын «Юнайтед брендс» компаниин филиалда хабаатай Коста-Рикын Кепос хото шадархи бананай талмайнуудта ажалладаг хүдэлмэришэд буһалгаа соносхобо. Кепосэй хүдөө ажахын ба плантацинуудай хүдэлмэришэдэй профсоюзай уряагаар буһалгаан үнгэргэгдэжэ байнхай. Хамтын ажалай шэнэ договор баталха тухай гуримуудые профсоюзуудтай зүбшэн хэлсэжэ эхилхые захиргаанай арсахадань, эдэнэр буһалгаа соносхоһон байна.

РИМ. Предприятияа хаажа, эндэ хүдэлдэг бүхы хүнүүдые ажалһаань гаргаха гэһэн эзэдэй шиндхэбэриие болюулха зорилготойгоор Неаполь хотодохи «Ангус» гэжэ фабрикын хүдэлмэришэд хоёр долоон хоногой турша соо тэмсэжэ байһаар. Тиигэжэ хүдэлмэришэд фабрикын цехүүдые эзэмдэжэ, пикедүүдые үүдэндэнь табиһан байна. Нютагай профсоюзууд, демократическа эмхинүүд эдэниие дэмжэжэ, һанал нэгэтэй байһанаа мэдүүлнэ.

КАНБЕРРЭ

ТИМОРТОХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Хоорондоо хёмороо зүришэлдөөтэй хоёр партиин — бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө тэмсэдэг Тиморой революционно Соведэй (ФРЕТИЛИМ), Тиморой демократическа Союзай партиин (УДТ) — хоорондо хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ гэһэн Португалиин Тиморой губернатор Л. Пьеришэй һэдэлгэнь урагшагүйдэбэ.

Адли нэрэтэй аралай зүүн хубиие эзэлдэг Португалиин энэ багахан колониин гүрэнэй саашанхи байгуулалта тухай асуудалаар УДТ-гэй ба ФРЕТИЛИМ-эй хоорондо хёмороо зүришэлдөөнүүд гараһа.

Португалиин Тиморой захиргаанай түб — Дилидэ ба бусад хотонуудта УДТ-гэй ба ФРЕТИЛИМ-эй зэбсэгтэ бүлэглэлнүүдэй хоорондо тулалдаануудшье болоно. Энээнэй үедэ алуулһан, шархатаһаншье хүнүүд бии. Португалиин Тиморой портдо хүшэр бэрхэшээлтэй байдал тохёолдоо. Зугадан тэрьедэгшэд эндэ олон. Уһан, эдеэ хоолой зүйлнүүд, эмүүд дутана.

БУДАПЕШТ

Венгри—аяншалгын орон

ТАСС

Туризмын гүрэнэй Соведэй Венгридэ байгуулагдаһанһаа хойшо 20 жэл үнгэрбэ. Тэрэнэй үрэ ехэтэй ажал ябуулгын ашаар гадаадын туризм хүгжөөлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байна.

Нёдондо жэл хариин оронуудай 8,3 миллион хүн Венгриин Арадай Республикада ерэһэн юм. Энэ жэлдэ гадаадын айлшадай тоо 9 миллиондо хүрэхэ байна. Венгриин сагай уларилай таарамжатай зохид, үзэсхэлэн һайхан Балатон нуурай хүн зоной дура татадаг байлга, түүхэтэ олон хүшөөнү социалис байгуулалтад тэрэ тоодо туризмын үндэ һуурие хүгжөөлгэдэ венг арадай туйлаһан амжалт нууд — эдэ бүгэдэ аянш лагшадай тооe нилээд ол шоруулна.

Арадай засагай жэлнү тэ орон дотор олон гостин ца, мотель, кемпинг, элүү жүүлгын аршаан булагу бии болгогдожо, нэгэн дор 300 мянга шахуу аяншал шадые хүндэмүүшэ хал наар угтан абадаг боло байна.

ЛИССАБОН

РЕВОЛЮЦИИН ТУЙЛАЛТАНУУДЫЕ ХАМГААЛХА

ТАСС

Португалиин Республикын президент Кошта Гомеш ороной сэрэгэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадтай, Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй бүлэг офицернүүдтэй хэдэн зүблөө хэбэ. Республикын президентын тусхай коммюнике национальна радиогоор дамжуулагдаа. Энээн доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ:

— Һүүлэй хэдэн долоон хоног соо орон доторхи политическэ байдал улам хүшэр бэрхэшээлтэй болоһон байна. Зэбсэгтэ хүсэнүүд дотор тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдһээ энэ үндэһэтэй. Революционно соведые шэнэдхэн хубилгажа, Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй революционно органиие, тодорхойлон хэлэхэдэ, ДВС-эй ассамблейе хүндэлхэ шухала гээд тохёолдоһон байдал элирхэйлэн харуулна гэжэ коммюнике соо саашадаа тэмдэглэгдэнэ. Засаг захиргаанай нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ, демократическа эрхэ сүлөө олгохо гэһэн ябуулгануудые хэхэ шухала. Тиигээд байбал, ниитын гурим журам һэргээгдэн сахигдаха байна.

Захиргаанай аппарадые, ороноо жолоодон хүтэлбэрилхэ арга онолые правительст во наришуулан һайжаруул ёһотой.

ПКП-гэй ЦК-гай инфор мациин ба пропагандын т һаг мэдүүлгэ тунхаглуула. Мүнөөнэй хүшэр бэрхэшээ тэй байдал политическэ за саг захиргаанда, демокра тическа гуримда хабаатай шу хала элдэб асуудалнууды хаа хаанагүй шиидхэх эрилтэ табина.

Түрүү үзэлтэй хүдэлөө ба революционно манла болгожо, ДВС-ые үлөөхы түлөө Португалиин Комму нис парти тэмсэнэ. Хүсэ рэглэхэ гэхэ гү, али сэрэг урбалта хэхээр айлган һур дөөхэ гэһэн али бүхы һэдэ гэнүүдые зайсуулан сарал ёһотойбди.

Политическэ хэрэгсэлнүү дэй туһаламжаар, тэрэ тоод революционно хүсэнүүды хүгжөөһэнэй ашаар орон до торхи хүшэр бэрхэшээлт байдалһаа гараха байнаб гээд ПКП-гэй ЦК-гай мэ дүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. Де мократическа эрхэ сүлөө ба революциин туйлалтануудые хамгаалхаар хүсэһэн бү хүсэнүүдэй хабаадалгат гаар гол шухала асуудалнуу дые шиидхэхэ хэрэгтэй гэж тэрээн дотор хэлэгдэнэ.

Футбол ГЭДЭРГЭЭ СУХАРИЖА ЭХИЛБЭ

Казахай ССР, Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зоноһоо «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ — хоридохи, хорин нэгэ, хорин хоёрдохи уулзалганууд үнгэргэгдэбэ. Августын 19-дэ үнгэргэгдэһэн эдэ уулзалганууд Сибириин болон Казахай ССР-һээ наададаг командануудай стадионууд дээрэ болоо. Нааданда хамтадаа 14 командын футболистнууд хабаадалсаһан байба.

Уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, айлшаар ошоһон лэ футболистнууд бултадаа талмайн эзэдтэ шүүгдэһэн байна. Жэшээнь, Алас-Дурна зүгэй футболистнуудай дунда түрүү һууринуудые булялдажа эхилһэн манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд Красноярскын «Автомобилист» командада айлшалхадаа талмайн эзэдтэ 1:0 тоотойгоор диилдэшоо. Тиин мүрысөөнэй таблицада нэгэ һуури гэдэргээ сухариха баатай болобо. Хэдэн наадан урда тээ «Сэлэнгэ» командын урдань орожо лдаһан Джамбулай «Химик» эдэнэртэ айлшалһан Семипалатинскын «Спартак» командые 4:1 тоотойгоор шүүхэдээ, манай футболистнуудые очкогоор хүсэжэ, сохижо оруулһан бүмбэгынгөө тоогоор үлүү байжа, урдань гарашаба ха юм. Өөрынгөө стадион дээрэ һайн наададаг Кзыл-Ордагай «Орбита» команда Павлодарай «Тракторые» 1:0 тоотойгоор шүүгээд гарахадаа, мүрысөөнэй таблицада нэгэ һуури урагшаа дабшаба. Мүн наадан хоёрдохи хахадай уулзалгые өөрынгөө стадион дээрэ түрүүшынхеэ үнгэргэһэн Томскын «Торпедо» эдэнэртэ айлшаар ерэһэн Эрхүүгэй «Авиатор» командые 3:0 тоотойгоор шүүгээд табихадаа, гурбан һуури урагшаа гараба. Нүгөөдэ — Барнаулай «Динамо» команда Шэтын «Локомотив» командын футболистнуудые 2:1 тоотойгоор булижа гараа. Тиибэшье, сохижо оруулһан бүмбэгынгөө тоогоор үсөөн байжа, «Чкаловец» командын урдань гаража шадабагүй. Казахстанай дүрбэн командын дунда үнгэргэгдэһэн наадан иимэ тоотойгоор дүүрэе. Никольскын «Горняк» — Усть-Каменогорскын «Восток»—2:1, Целиноградай «Целинник» — Карагандагай «Шахтёр» — 2:1;

Мүнөөдэр манай «Сэлэнгэ» ээлжээтэ наадаяа Новосибирскын «Чкаловец» командын стадион дээрэ үнгэргэхэнь. Августын 23-да үнгэргэгдэһэн нааданда Томскын «Торпедо» командада 1:0 тоотойгоор шүүгдэһэн байна.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Командануд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Амур» (Благовещенск)	21	13	5	3	34-11	31
«Луч» (Владивосток)	21	12	3	6	25-16	27
СКА (Хабаровск)	20	12	2	6	30-16	26
«Химик» (Джамбул)	21	9	6	6	35-24	24
«Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ)	22	10	4	8	24-19	24
«Орбита» (Кзыл-Орда)	20	10	3	7	28-22	23
«Целинник» (Целиноград)	21	8	6	7	24-25	22
«Чкаловец» (Нов-ск)	20	7	7	6	24-17	21
«Динамо» (Барнаул)	21	9	3	9	25-21	21
«Торпедо» (Томск)	21	6	8	7	21-26	20
«Автомобилист» (Кр-ск)	21	8	4	9	21-27	20
«Локомотив» (Шэтэ)	22	7	5	10	16-28	19
«Трактор» (Павлодар)	21	7	4	10	22-22	18
«Спартак» (Семипал-ск)	21	6	6	9	22-28	18
«Шахтер» (Караганда)	21	7	4	10	20-26	18
«Горняк» (Никольский)	21	7	4	10	24-34	18
«Восток» (Усть-Кам.)	21	6	5	10	26-34	17
«Авиатор» (Эрхүү)	22	3	5	14	17-42	11

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Таряа хуряалгын техникые аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXV съездые угтуулан» — суглуулбари. «Сэбэрлэлгын барилга ашаглалгада тушаагдаба» — фоторепортаж. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Бариха, бодхоохын түлөө ажаһууха» — Г. Песковэй статья. «Һүнэй фабрика» — фоторепортаж. «Шанарай эрхим сэгнэлтэ» — В. Багониной статья. «Совет орон: шэнэ һонин» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хамтын зүбшэл» — һуралсалай шэнэ жэлые угтуулһан мэдээсэлнүүд. «Ажалшадай аша туһада» — С. Мониевай статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спортын һонинууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Арһан бүмбэгэ» клубай шанда хүртэхын түлөө. 11.05— Дм. Фурманов. «Чапаев». 11.50 — «Амгалан ажабайдалтай байхыешни, Европо!». 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Үхибүүдтэ—фильм». «Пленники Барсова ущелья» — уран һайханай фильм. 14.00 — «Залуу наһан» — агаарай долгиндо» стахановска хүдэлөөнэй 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Москвагай залуушуулай үдэшэ (үнгэтэ). 15.30 — 15.40 — Забһарлалга. 15.40 — О. ба А. Лавровтон. «Следствие ведут «знатоки»—телевизионно олон серитэй фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 10-дахи хэрэг. «Харюугай сохилто» (1-дэхи сери, үнгэтэ). 17.10 — «Жнивень» — документальна фильм. 17.40—«Һолонго» — фестиваль. Румыни. 18.05 — «Игры деловых людей» — документальна фильм. 18.30 — «Время». 19.00—Стахановска хүдэлөөнэй 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Москвагай залуушуулай үдэшэ». 20.30 — Баатаршалга» — телеальманах. 21.40 — «Следствие ведут «знатоки», 10-дахи хэрэг. «Харюугай сохилто» (1-дэхи сери).

Улаан-Үдэ. 22.10 — «Ургаса-75» гэжэ программа. 23.30 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 23.40 — Баледэй артистнарай концерт (үнгэтэ). 23.50 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 21.10 — «Дуунуудтай уулзалга» (буряадаар). 21.50 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 22.10 — «Бидэнэр БАМ баринабди».

САГАЙ УЛАРИЛ

Хойто-Байгалай, Баунтын аймагуудта бүрхэгшэг байха, зарим газарта бороо орохо. 22—27 градус дулаан болохо, хойто аймагуудта, Байгалай хойто эрьеэр 17—22, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 7—9, үдэртөө 24—26 градус дулаан болохо.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35.
Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная—2-54- зам. редактора — 2-68- зам. редактора — 2-62- отв. секретаря — 2-50- секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации—2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, писем и селькоров—2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-01566. Заказ №